

**L'EDUCAMPUS COM A EINA DE MILLORA PERSONAL I
PROFESSIONAL DEL PROFESSORAT.**

**MODEL DE DINAMITZACIÓ DE L'EDUCAMPUS AMB UN
PLANTEJAMENT COOPERATIU I DES D'UNA PERSPECTIVA DE
RECERCA-ACCIÓ.**

**PROPOSTA DE DINAMITZACIÓ D'UN GRUP DOCENT A PARTIR D'UN
ASPECTE RELACIONAT AMB L'ÀREA DE MÚSICA.**

AUTORA: Alba Sanz López

Curs 2005-2006.

SUPERVISIÓ: Montse Guitert Catasús

Professora de Multimèdia i Comunicació

Universitat Oberta de Catalunya.

El meu agraïment a totes aquelles persones que es citen en el treball pel temps que m'han dedicat, l'aportació que han fet i l'entusiasme amb el que han rebut el projecte. A tots ells i elles, moltes gràcies.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	5
2. HIPÒTESIS DE PARTIDA I OBJECTIUS QUE ES PRETENEN ASSOLIR.....	6
3. MARC CONCEPTUAL.....	7
3.1. La formació docent en entorns virtuals.....	7
3.2. Treball cooperatiu en entorns virtuals.....	21
3.3. Treball recerca-acció.....	24
4. L'ENTORN EDUCAMPUS. DESCRIPCIÓ, CARACTERÍSTIQUES I FUNCIONAMENT ACTUAL.....	26
5. PROPOSTA METODOLÒGICA.....	33
5.1. Nucli central d'anàlisi.....	33
5.2. Instruments de recollida d'informació.....	34
5.2.1. Entrevistes semiestructurades a informants-clau.....	34
5.2.2. Anàlisi de les estadístiques existents, curs 2004-2005. Dades quantitatives i qualitatives.....	35
6. PROPOSTA DE TREBALL COOPERATIU DINS L'EDUCAMPUS.....	39
6.1. Perfil del formador/a.....	42
6.2. Perfil dels participants.....	48
6.3. Tipus d'activitats més adients.....	49
6.4. Materials.....	

6.5.	Estratègies de dinàmica i funcionament del grup.....	50
6.6.	Avaluació de l'activitat i del procés.....	55
7.	CONCLUSIÓ FINAL I PROSPECTIVA.....	56
8.	ANNEXOS.....	58
8.1.	Entrevista semiestructurada. Model, preguntes per a informants clau i tractament de la informació.....	58
8.2.	Anàlisi de les estadístiques. Dades objectives.....	60
9.	BIBLIOGRAFIA	
	Llibres	62
	Recerca a la biblioteca de la uoc	63
	Publicacions periòdiques consultades (subscripció)	66
	Articles i estudis	67
	Enllaços web d'interès	69
	Formació durant el període de llicència	71

1. INTRODUCCIÓ

La formació del professorat està actualment en un procés de canvi, molt relacionat amb les noves directrius que es van desenvolupant dins del marc del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya per una banda i pel desenvolupament social general que des de ja fa uns anys ens va introduïnt en un món més globalitzat, on les noves tecnologies tenen un paper important.

Concretant aquests arguments pensant en la millora personal i desenvolupament professional del professorat, aquests nous recursos ens ofereixen la possibilitat d'anar incorporant-hi algunes dinàmiques "tradicionals", que hauran de prendre noves formes. En tenim un exemple en l'Educampus, on s'ofereix una gran varietat de formació estructurada en forma de curs i bàsicament relacionada amb la informàtica, i l'aplicació de les tic a diferents àmbits.

Seguint, doncs, aquest procés, podem pensar en aquest entorn com a marc d'altres activitats relacionades amb la formació, pensant en un grup de professionals que partint d'un plantejament cooperatiu i des d'una perspectiva de recerca-acció (la qual els dóna un paper més protagonista i interactiu, compartint el paper de formador, que assumiria més aviat un paper de moderador i d'expert quan calgués).

Aportant materials, idees i propostes, mitjançant el debat i la discussió a través dels fòrums, en què el formador assumeix el rol de moderador i guia del grup i també d'expert quan calgués, es podrien plantejar situacions significatives pels participants, lligades a la seva pràctica, enfront de les quals es plantejarien iniciatives d'acció fonamentades que un cop portades a la pràctica s'avaluarien conjuntament, es reajustarien conjuntament si calgués, i portarien a un nou plantejament (treball en espiral).

2. HIPÒTESIS DE PARTIDA I OBJECTIUS QUE ES PRETENEN ASSOLIR.

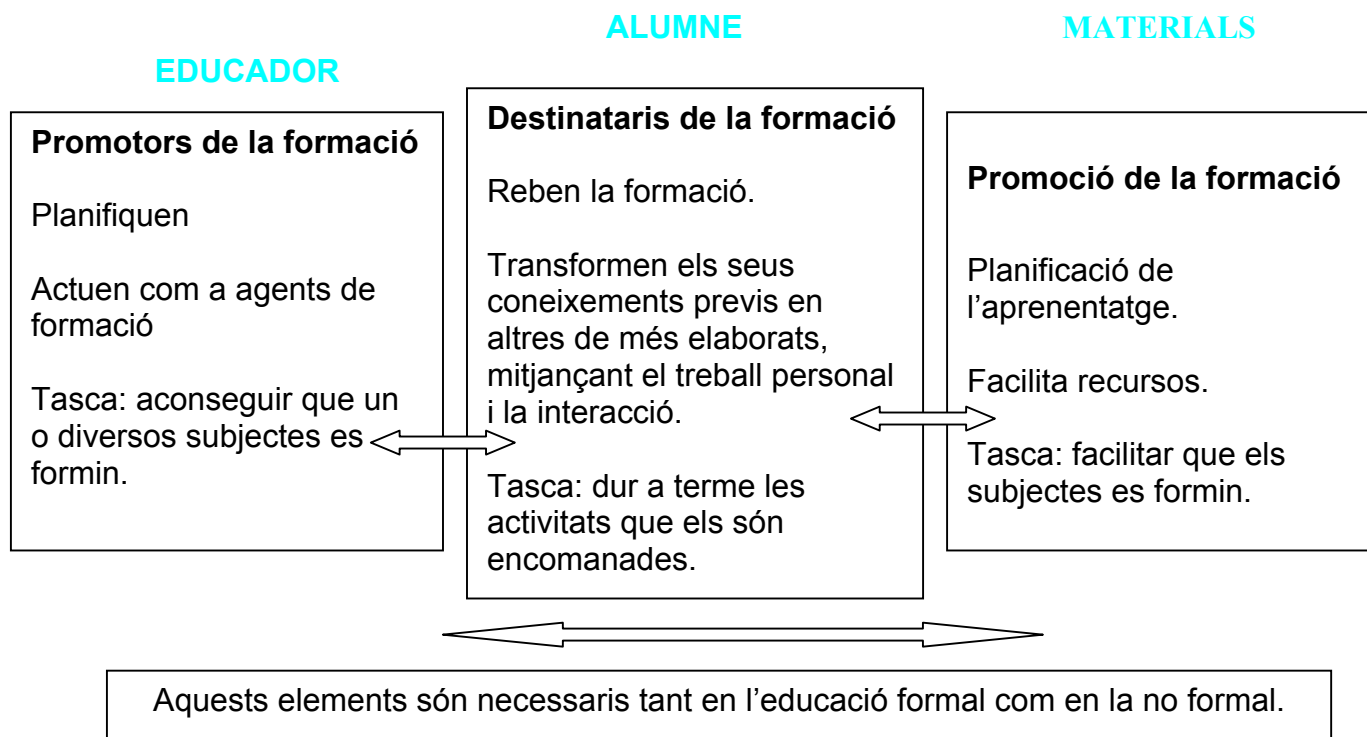
1. Integrar i interrelacionar coneixement teòric a partir de la recerca en els camps de formació i actualització del professorat, dinàmica de grups i formació en entorns virtuals.
2. Definir un plantejament de formació telemàtica de contingut significatiu per a grups de professionals de l'educació que es caracteritzi pel treball cooperatiu del grup entorn a una qüestió o tema que els interessi.
3. Exemplificar el plantejament proposat, estructurat i definint-ne els diferents elements que el componen, susceptible també d'ésser concretat o modificat segons les temàtiques o canvis tecnològics que es vagin succeïnt.
4. Concretar aquest model amb un exemple hipotètic partint d'un aspecte relacionat amb l'àrea de música, incloent objectius, metodologia de treball i bibliografia proposada per portar-lo a terme.
5. Contribuir a la millora dels recursos existents relacionats amb la formació virtual del professorat.

3.MARC CONCEPTUAL.

3.1. La formació docent en entorns virtuals d'aprenentatge (EVA).

Amb el desenvolupament d'Internet han proliferat els espais d'aprenentatge, vinculats a institucions educatives, empresa, i d'altres entitats, públiques o privades. La qualitat d'aquests entorns és també diversa, des de llocs que ofereixen un petit espai de relació amb el tutor/a, fins a campus universitaris que tenen tots els elements necessaris per a desenvolupar una carrera, amb espais diferenciats per a la docència, treball en grup, biblioteca, fòrums amb diferent grau de formalitat. L'exemple més rellevant en el nostre país el trobem en la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), que ofereix una formació molt diversificada i de qualitat reconeguda, dins d'un entorn totalment virtual. D'altres universitats catalanes –en l'actualitat gairebé totes- ofereixen també formació semipresencial o virtual, desenvolupant els seus propis espais. En els darrers 10 anys, l'aprenentatge virtual, (que també trobarem amb els termes d'e-learning, formació on line, formació telemàtica o formació virtual) ha esdevingut una pràctica habitual en les organitzacions. De la mateixa manera s'ha anat desenvolupant la recerca sobre aquests entorns, fent una anàlisi dels seus factors clau, indicant criteris de qualitat, descrivint les característiques que han de tenir per ésser efectius.

ELEMENTS I AGENTS QUE INTERVENEN EN ELS PROCESSOS FORMATIUS

Conceptes subjacents: aprenentatge significatiu, coneixements previs, constructivisme, subjecte com a centre del procés.

Altres elements que hi influeixen: grup d'iguals, dissenyadors de materials, institució organitzativa, situació de l'alumne (característiques, fets conjunturals, etc.)

La formació en entorns virtuals ofereix grans oportunitats i reptes, l'oportunitat d'intercanvi d'informació i idees, participació activa, i un aprenentatge recíproc.

Es parla d'una nova alfabetització, en referència a la necessitat d'ésser competents en l'ús de les TIC, (amb el risc del corresponent analfabetisme), i relacionat amb la *posada en relleu de l'aprenentatge i la formació al llarg de la vida com una necessitat derivada dels canvis en l'estructura del mercat laboral i*

l'evolució constant del mapa de les ocupacions i professions (C. Coll,2005)¹. Aquesta alfabetització es va produint, i tant alumnes com professorat es van introduint en l'ús eficient de les TIC. Així doncs, la professió d'aquells que es dediquen a la formació representa un repte en la societat actual. Anna Pagès Santacana (UOC, 2001), en el seu article "Professionalització en entorns virtuals integrats"² es refereix a la configuració de la societat del coneixement:

*"La configuració de la societat del coneixement està en estreta dependència amb el nivell dels seus professionals, pel que fa a la **competència**, però sobretot pel que fa a **perfil**."*

Aquests dos termes, competència i perfil seran claus per descriure posteriorment un model de professional que sigui efectiu dins l'entorn Educampus, i pensant en un treball cooperatiu. Seguint amb l'article esmentat, podem parlar de dimensions que adquireixen un pes important: tutoria, la immediatesa i regularitat en el diàleg entre professor/a-estudiant, la diversificació i la individualització dels materials i de la didàctica...

"La pregunta és: què aporten, des de la perspectiva del model de formació, els nous entorns virtuals d'aprenentatge? Enfront del supòsit de la presencialitat com a garantia d'una bona professionalització, els entorns virtuals constitueixen una alternativa o més aviat un complement que assegura el que és fonamental en una professionalització de qualitat?"

En aquests moments podem dir que està fonamentada la suposició que els entorns virtuals tenen una qualitat igual o superior als presencials. El fet de poder fer aportacions (Linda Harasim i altres, 2000) i que els altres les vegin és una forta motivació. Les aportacions poden ser molt més reflexionades, i la contribució en forma de materials és molt més gran que si es tractés d'una formació presencial. Tant el professorat com l'alumnat aprenen.

---

¹ Lectura i alfabetisme en la societat de la informació. Uocpapers, num. 1 (2005). ISSN 1885-1541

² Anna Pagès Santacana, professora dels Estudis de Pedagogia i Psicologia de la UOC.

En una antiga enquesta efectuada durant els primers temps d'experiències de formació en xarxa (Linda Harasim i altres, 2000), es destaquen els següents aspectes:

- El paper del professor canvia, hi ha una relació de col.laboració en el procés d'ensenyament-aprenentatge.
- Els estudiants esdevenen participants actius. Les discussions són més profundes i detallades.
- L'accés al material acadèmic s'amplia de forma significativa.
- L'alumnat és més independent.
- Augmenta la interacció, i també les oportunitats d'aprenentatge.
- L'educació es centra en l'estudiant, s'adapta al ritme de cadascun.
- Augmenta la comunicació personal.
- Hi ha més temps per a la reflexió i l'exposició d'idees.

Seguint el mateix informe, es destaquen també alguns aspectes negatius, segons els propis alumnes:

- Cal un treball més acurat en al preparació de les classes per part del professorat.
- Els alumnes han d'invertir un esforç més elevat per assolir els temaris.
- L'estudiant ha d'interactuar constantment, per mostrar que "és present" a l'activitat .
- Perill de sobrecàrrega d'informació.
- Possibilitat d'ansietat, generada per l'asincronia (esperar una resposta, augment del treball i la responsabilitat, dificultats en la navegació...).

Dades d'altres fonts, procedents precisament d'un treball cooperatiu sobre entorns virtuals d'aprenentatge³, ens aporten les següents reflexions, en forma d'avantatges i inconvenients:

---

³ Curs "La formació en entorns virtuals d'aprenentatge", UOC juliol 2006.

En general, els principals avantatges dels entorns virtuals d'aprenentatge són:

1. Es trenquen les barreres espai-temps; això permet: per una banda una formació continuada que el món del treball actualment tant demana o l'accés a determinats estudis d'un col·lectiu social per a qui el temps estructurat i l'espai són inconvenients a l'hora d'incrementar la seva formació. En aquests punt podríem incloure el tema dels destinataris: hi ha poblacions que tenen problemes per accedir a la formació presencial (presos, discapacitats, malalts, persones de localitats rurals) i que veuen en la formació no presencial o FNP (i els EVA) una oportunitat d'aprenentatge.

2. Millora l'expressió escrita (el creador ha de vigilar les seves produccions per aconseguir que el missatge arribi clar).

3. Tenint en compte que la comunicació és sobretot asincrònica, els missatges són més reflexius.

4. L'estudiant pot accedir tantes vegades com ho necessiti als materials.

5. Es pot donar la formació "just in time": formació en el moment que es necessita.

6. Ofereix gairebé les mateixes possibilitats d'interacció que ens aporta un espai formatiu de tipus presencial.

7. En establir-se una comunicació total entre tots el usuaris es potencia l'aprenentatge, la cooperació...

8. L'alumnat té un rol actiu en el procés i això facilita un aprenentatge significatiu.

9. La seva utilització pot ser un bon estímul per actualitzar-se en tecnologia.

10. Els media permeten presentar els continguts de diferents formes i per això faciliten l'aprenentatge significatiu i promouen el "principi de múltiple entrada".

Com a hipotètics inconvenients podem assenyalar els següents:

1. Es perd espontaneïtat.
2. Cal que els continguts siguin molt interactius per atreure l'atenció del usuari.
3. La manca d'infraestructes d'alguns països i els costos d'accés a la xarxa.
4. Malgrat el ràpid avenç de les tecnologies, l'ús dels ordinadors encara pot significar una gran complicació per a un segment important de la població.
5. La dependència de la tecnologia.
6. És necessari un alt grau de automotivació i responsabilitat per seguir un curs a distància.
7. La desconfiança inicial que demostra la gent per aquest tipus de formació.
8. No sempre es dona una comunicació emocional bireccional .

Donats aquests avantatges i inconvenients, cal plantejar-se si qualsevol acció formativa pot adaptar-se a un EVA.

En general podem dir que hi ha continguts que encara no es poden treballar amb els EVA (per exemple educació física, medicina, biologia...), per temes tecnològics (la tecnologia més nova encara no s'utilitza en l'àmbit educatiu) i pels matisos que dona la realitat.

Però, veient com avancen les possibilitats de formació, i salvant alguns casos, podem dir que no hi ha límit: és necessari un canvi de cultura sobre la formació dins d'un EVA i aprendre a utilitzar el nou llenguatge que suposa.

Però per que això sigui efectiu cal primer analitzar i concretar els continguts, i després seleccionar els mitjans per presentar-los. De fet, és important analitzar els continguts i els destinataris per decidir el millor sistema.

També cal destacar la importància del treball en equip (i interdisciplinar) per poder implementar i utilitzar adequadament els EVA. És imprescindible una coordinació per aconseguir qualitat.

Com a conclusió, podem dir que els sistemes (FP i FNP) són complementaris i no els hem d'enfrontar. L'educació a través dels EVA és una opció més al nostre sistema educatiu, el que no vol dir que sigui el substitut de la formació presencial; l'educació presencial es fonamental segons els destinataris.

El que hem de fer com a professionals és avaluar els processos de formació i el seu rendiment tant en la FNP com en la FP, avaluació basada en tres pilars:

1. l'anàlisi interna dels processos.
2. l'anàlisi externa dels estudiants –les seves necessitats, els seus coneixements previs...
3. l'anàlisi dels resultats de l'activitat docent.

Així, si el professorat no gestiona les activitats amb una certa habilitat, es poden desenvolupar problemes greus: un suposat debat pot esdevenir un immens monòleg, a l'estil de l'ensenyament tradicional, i rebre poques respostes. O bé acabant sent una muntanya desorganitzada d'informació, que desanimi o confongui els participants.

Segons un estudi recent⁴ podem parlar d'un perfil i unes preferències de l'usuari de la formació on line:

- Persones de mitjana edat, sense diferències significatives de gènere.
- Majoritàriament són persones incorporades al món laboral.
- En conseqüència, estudien majoritàriament en horari nocturn.
- Els elements que els porten a triar un o altre tipus d'entorn d'elearning són les recomanacions directes d'altres persones, el material i el preu.
- La motivació principal és millorar la seva qualificació professional.

---

⁴ Informe *Formación a distancia 2005*, elaborado por el Centro de Estudios Financieros (CEF) a partir de una muestra de 5.000 alumnos.

- Són persones amb una estreta relació amb les noves tecnologies, perquè hi han crescut (en són “usuaris naturals”) i de la mateixa manera que l’usen per l’oci també ho fan per al treball i l’estudi.

Hi ha una sèrie d’aspectes (seguint l’esquema proposat per Linda Harasim i altres, 2000) que cal tenir en compte en un treball virtual, per tal que esdevingui una experiència enriquidora, sense entrar de moment en quina tècnica s’utilitzarà pel treball concret:

- **El paper del professorat:** planifica les activitats, i quan les porta a terme respecta el seu desenvolupament i ofereix orientació. Desenvolupa un rol d’ajudant i orientador, i d’expert quan cal, . l’èmfasi es posa en el propi procés intel·lectual de l’alumnat i en l’aprenentatge en col·laboració. L’asincronia i col·lectivitat són un estímul per a la participació, i normalment els participants que fan més contribucions són els que assoleixen amb més èxit el curs. Cal que l’alumnat disposi a priori dels materials del curs, però sovint es poden introduir adaptacions i informacions noves, ampliar o modificar el temari existent, en constant actualització.
- **Preparació de l’escenari:** creació d’un entorn càlid i acollidor que doni confiança als participants: enviar un missatge personal, donar la benvinguda, fer saber explícitament el desig de donar-los suport quan calgui.
  - o El primer missatge ha d’animar a respondre i estimular la interacció.
  - o En un proper missatge s’introduirà el tema inicial i els objectius, i es donaran les instruccions perquè tothom pugui accedir amb èxit a l’entorn. Cal no donar per suposat que es coneixen tots els passos i ser explícits.
  - o Demanar que els participants es presentin i expliquin breument quines són les seves expectatives davant el curs.
  - o Posar en marxa les activitats i un cop començades, recapitular algunes idees importants, fent esment concret de les diferents

aportacions. Estimular a compartir el treball en un espai comú, així com les respostes mútues dels comentaris que es van fent. Si hi ha preguntes en l'espai comú, esperar i observar si hi ha respostes per part dels companys i passat un temps breu donar suport a les respostes fonamentades, completar-les si cal o respondre aquelles que han quedat sense resposta. Donar una qualificació a l'activitat (avaluació) en el període establert.

Passat un breu període de temps (una setmana) els participants han d'entendre que la resposta de missatges i la participació és important i avaluable. Cal reforçar reconeixent l'esforç, la participació de forma regular, enviant també missatges privats d'ànim a aquells participants que quedin enrera o no participin (potser tenen algun problema o es veuen desbordats i necessiten suport).

- **Supervisar i estimular la participació:** és important, sobretot al començament del curs. Cal seguir l'activitat una o dues vegades per setmana, creant un registre per fer aquest seguiment. És important el tema dels missatges privats d'ànim comentats en el punt anterior, per saber quin és el problema i ajudar aquelles persones que sembla que no participen.
  - Crear una atmosfera càlida, de benvinguda i recolzament. Prendre l'acord d'escoltar-se mútuament de forma amistosa i atenta.
  - Deixar clara la participació que s'espera per tal de poder assolir el curs, i que aquesta és avaluable. Establir un mínim d'aportacions significatives.
  - Fer intervencions curtes, no classes magistrals. Comentaris interessants, que vagin directe a la qüestió que es vol abordar o reconduir, incloent comentaris oberts i preguntes explícites que incitin a la reflexió i la discussió. Aquests comentaris han de remetre's als materials del curs i el resultat ha de ser una reflexió fonamentada en aquests.

- Al començament es pot respondre a les preguntes per oferir un model (reflexió pròpia fonamentada en els materials), més endavant deixar passar un temps perquè siguin els propis participants qui ho facin.
  - Estimular els participants perquè es responguin entre ells i es felicitin. Pot redirigir una pregunta d'un alumne a un altre, perquè responguin basant-se en els seus coneixements i experiències.
  - Reforçar positivament les intervencions, suggerir referències o recursos suggerir anar més enllà. Continuar amb els missatges privats d'elogi a les bones intervencions i d'ànim als qui no participin, recordant la condició de fer-ho per tal de superar el curs.
  - Tancar l'activitat fent una síntesi, relligant les intervencions i donant-los una forma. Si el procés no ha anat prou bé, examinar què és el que ha fallat, si no s'ha entès el tema a tractar, si era massa concret o potser ens hem perdut entre tantes intervencions. Introduir un comentari final per passar a un nou tema.
  - Metacomunicació: demanar als participants la seva opinió del curs, suggeriments... Fer les modificacions pertinents si és necessari.
- **Formar grups:** segons siguin les activitats es poden formar grups. La pot proposar el professor o fer-la els mateixos alumnes (de vegades resulta complicat, però si s'aconsegueix, el resultat és millor) deixant un temps perquè contactin entre ells/es, ajudant a aquells que no troben grup. Un integrant de cada grup farà saber quins són els components del mateix i com s'organitzaran per treballar. Donar orientacions sobre el nombre màxim de participants (amb una certa flexibilitat). També hi ha la possibilitat de proposar diferents aspectes a treballar, aleshores els grups es formaran per afinitat al tema concret. És important disposar de subespais pel treball en grup, accessible només pels seus membres, amb un espai comú per l'intercanvi posterior.

- **Assignar rols i responsabilitats:** el grup es pot organitzar i donar a conèixer al professor/a quina tasca tindrà cadascú. També els pot assignar el professorat. Els rols més importants són el de coordinador/a, que assegura que el treball es porti a terme de forma àgil i a temps, i el d'editor que rep les diferents parts de l'exercici , les edita en un sol document i les envia com a treball final. Els rols poden canviar en canviar d'exercici.
- **Moderar i assistir en els processos de grup:** cal observar, supervisar, assistir i donar informació quan sigui oportú. La supervisió demana respondre a situacions problemàtiques, com bloquejos, qüestions de dinàmica de grup, abandonament, o correcció d'informacions errònies. Podem veure com els alumnes interpreten intel·lectualment i integren els continguts, i també els participants poden participar en les tasques de supervisió.
  - Coordinar la interacció: ordenar les tasques i activitats i sincronitzar la interacció de forma periòdica. Això vol dir que garantim que el grup comença i tanca l'activitat de forma conjunta. Uns dies abans de tancar cal notificar-ho perquè es puguin fer les últimes aportacions amb temps.
  - Programar la interacció: el més eficaç és posar un límit al temps de dedicació.
  - Organitzar la interacció: relacionar cada missatge nou amb els anteriors per evitar confusions i crear un fil conductor. És bo introduir frases referents a un missatge que ja s'ha llegit per introduir una altra intervenció. Si el professor ho va fent, els participants també aniran acostumant-se a aquesta dinàmica. De vegades caldrà també canviar de lloc missatges que s'han enviat per error a un lloc que no correspon. En aquest cas, cal esborrar-lo i col·locar-lo en el lloc correcte, comunicant-ho a l'interessat i als participants.
  - Metacomunicació: aquest concepte comporta sol·licitar aclariments sobre comentaris poc clars, calmar als participants descontents, suggerir canvis... La metacomunicació pretén

solucionar problemes de context, normes, programa, claredat, irrellevància, mala educació i sobrecàrrega d'informació.

- Fil conductor: quan hi ha moltes aportacions, cal resumir-les i orientar per continuar. Un bon treball en aquest sentit suposa un missatge que fa referència a idees i informacions aportades, identifica punts d'acord i desacord i dóna una idea al grup dels seus progressos. També pot suposar un resum del que s'ha après i un pas a un tema posterior.
- Clausura: quan un tema s'estanca o es desplaça l'atenció cap a altres temes, es pot tancar abans del temps establert per donar pas a un altre tema. Cal avisar amb temps, deixar les intervencions uns dies i després s'acostumen a esborrar, encara que es pot deixar un arxiu de lectura uns dies.
- Qüestions socio-emocionals: tenint en compte que volem promoure el pensament crític, és possible que algunes aportacions puguin molestar a alguns participants, de vegades clarament, de vegades per males interpretacions. Cal fomentar les crítiques constructives que donin idees per corregir errors. La ironia o l'humor pot no entendre's bé perquè no hi ha l'expressió facial ni el to de veu. Això pot portar problemes, i que hi hagi participants realment molestos o enfadats. Si el tema va més enllà és el que s'anomena "incendi", que cal prevenir i resoldre deixant ben clares les normes (ciberetiqueta) i actuant com a model amb una conducta educada i considerada amb tothom. És important que els participants coneguin el concepte de ciberetiqueta, i si el formador/a el promou activament, ajuda a que els participants la utilitzin.

- **Establir normes i valorar els resultats:** si la tasca es presenta com una activitat voluntària i sense qualificació hi haurà alguns participants que no intervindran mai.

Els requeriments de participació es poden establir en termes de freqüència de connexió, nombre i longitud de les intervencions i dates de lliurament dels

treballs. En referència al treball de l'equip, es poden establir normes sobre el nombre i durada mínima de les intervencions, que han de ser significatives, seguir el fil conductor i tenir en compte la ciberetiqueta. La freqüència de participació pot variar segons el disseny del curs, no és el mateix un treball intensiu que requereix connexió diària que un curs de 6 mesos estructurat en mòduls mensuals, on demanaríem per exemple dues intervencions setmanals de mitjana. Cal reconèixer la participació per part del professorat, i que aquesta formi part de la qualificació, el que no vol dir que cal tenir en compte la qualitat dels treballs. Sovint, però són dos aspectes que van molt lligats, ja que la participació i l'interès impliquen segurament un bon treball per part de l'estudiant. Aquesta qualitat és avaluada pel professorat a partir d'uns ítems que prèviament haurem confegit, però també pot obrir-se a la resta de companys/es, que en compartir el treball poden valorar-se uns als altres, ampliant així també el seu propi coneixement. La valoració dels treballs en col·laboració és més complicada, ja que és difícil valorar a cada membre de l'equip. Hi ha però algunes orientacions al respecte: una és que el formador/a rebi les parts del treball abans d'unificar-lo; també que el coordinador del grup valori les parts, el que podria portar a una certa subjectivitat. La solució més sensata, pensant en un grup de professionals adults que treballen en col·laboració, és pensar que el grup s'autoregularà i vetllarà perquè tothom treballi de forma més o menys equitativa, assolint una qualificació com a grup. A més, els participants, a nivell individual hauran fet intervencions que ens aportaran informació i tot plegat donarà una qualificació força ajustada al treball realitzat.

- De professor a ajudant: l'aprenentatge virtual permet assumir per part de l'estudiant una gran responsabilitat en la seva formació, essent el centre del procés. Novament podem dir que els principis del constructivisme tenen un escenari ideal en els entorns virtuals. Tot i que el professorat és l'expert i assessor principal, ajuda en el procés d'aprenentatge col·lectiu, els alumnes assumeixen la responsabilitat d'investigar, exposar, compartir. També poden com hem vist, assumir funcions de recapitulació, moderació o resum. És una pràctica pedagògica positiva,

ja que una de les millors maneres que l'alumnat entengui un tema és que tingui la responsabilitat d'organitzar-lo i simplificar-lo per presentar-lo als companys/es. Per tal que l'aprenentatge en col·laboració sigui efectiu i centrat en l'alumnat, els participants han d'entendre el desenvolupament del procés com una font de dades amb la qual es pot treballar.

- **Algunes instruccions pràctiques**, basades en el concepte fonamental que l'ensenyament en xarxa suposa assistir l'aprenentatge en col·laboració, i no impartir un curs de forma prefixada, rígida i unidireccional:
  - Utilitzar comentaris breus, que convidin a la resposta.
  - Deixar clar què s'espera dels participants.
  - Ésser flexible i pacient. Guiar les activitats però no dominar-les.
  - Oferir respostes, assegurar-nos que tots els comentaris tenen resposta.
  - No sobrecarregar els missatges. Millor missatges curts enviats diàriament que un missatge llarg a la setmana.
  - Supervisar i promoure la participació, amb tot el que s'ha comentat de supot positiu i de reforç, abandonaments, etc.
  - Assignar tasques als grups, si és que en formem.
  - Ajudar en el procés educatiu. Assegurar-se que s'entén la ciberetiqueta, promoure la metacomunicació i fer propostes de millora.
  - Recapitular i resumir periòdicament, enllaçant missatges i temes que han anat sortint.
  - Tancar temes i esborrar-los per etapes, donant el temps suficient perquè es puguin guardar allò que els interessa.
  - Estar obert als canvis adoptant una metodologia flexible, promoure la diversitat d'opinions i acceptar perspectives noves.

3.2. Treball cooperatiu en entorns virtuals.

El treball en xarxa entre professionals de l'educació és cada vegada més utilitzat amb diferents finalitats com ara intercanviar programacions, utilitats educatives i qüestions pedagògiques. Podem trobar molts espais a la xarxa on el professorat pot dur a terme aquestes accions de manera oberta, així com fòrums de discussió i intercanvi. Cal destacar que no parlem d'accions formatives estructurades com a curs, sinó espais de lliure intervenció, encara que alguns demanen una identificació prèvia. La qualitat d'aquests espais ve sovint determinada per la institució o empresa que les crea, i pot tenir finalitats últimes diferents segons es tracti d'una editorial, una associació o una entitat formativa. Tornem aquí a la importància en la discriminació d'allò que és més convenient en cada moment o situació, i en saber triar allò que realment és interessant i ofereix qualitat. En el cas dels professionals de l'educació, hi pot ajudar el fet que hi hagi espais que ja vinguin recomanats pel departament d'educació, ICEs universitaris, etc fent així més fàcil la selecció de la informació rellevant. La utilització de xarxes ofereix **avantatges** educatius per als usuaris que ens ocupen:

- Accés a una àmplia varietat de fonts d'informació.
- Ajuda i aportació d'idees entre col·legues. L'ajuda mútua resulta especialment útil per a aquells professors/es que imparteixen una matèria en solitari dins d'un centre.
- Connexió amb el "món exterior", que ajuda a reduir la sensació d'aïllament en el centre. Trobem un exemple en la web "l'anoia més guapa"⁵, on els centres de la comarca de l'Anoia, a partir d'un format i espais predeterminats, aporten diferents informacions sobre els seus centres i municipis. D'aquesta manera l'alumnat aprecia que el que fa és important i té rellevància respecte al que passa en el seu entorn immediat. Dintre del treball entre professionals de l'educació trobem també experiències de treball cooperatiu, en aquest cas

---

⁵ http://www.xtec.net/crp-anoia/anoiaguapa/inici_nfncp.htm

semipresencials, on els cap d'estudis dels centres de primària han estat treballant aspectes referents al pla de formació del seu centre.

- Millor coneixement de les noves tecnologies, i consciència del seu valor educatiu.
- Canvi en el paper del professor, que ha de tenir unes habilitats diferents. No només conèixer l'àrea que ha d'ensenyar, sinó també saber exercir com a moderador i conductor del grup.

El treball cooperatiu implica plantejar-se prèviament dos objectius bàsics:

1. Definir especificacions pedagògiques i tècniques per l'aprenentatge i el treball cooperatiu en entorns virtuals.
2. Dissenyar en el context de l'espai virtual un espai amb funcionalitats concretes destinades a les activitats d'aprenentatge i treball cooperatiu .

A partir de l'anàlisi de l'experiència del treball cooperatiu amb objectius, continguts i metodologies molt diferenciades, s'identifiquen certes particularitats en les diferents **fases** de la trajectòria d'un equip de treball.

1. Creació de l'equip
2. Consolidació
3. Desenvolupament
4. Dissolució

En tractar-se d'un entorn virtual, aquestes fases comporten o adquireixen unes especificitats molt diferenciades de les que es poden donar en l'entorn presencial.

Les característiques de cada acció formativa condicionaran els objectius, la metodologia i els procediments del treball i l'aprenentatge cooperatiu en entorns virtuals.

El treball cooperatiu:

- Desenvolupa habilitats de col·laboració i treball en equip:
- Amplia els recursos dels que disposa l' estudiant.
- Estimula l'aprenentatge.
- Motiva'l estudiant a l'aprenentatge i la superació.
- Contextualitza l' estudi individual.
- Aporta contrast i crítica
- Permet incorporar nous punts de vista
- Amplia les formes d' interpretar i analitzar la realitat
- Fomenta valors com la solidaritat.

3.3. Treball recerca-acció.

*“La investigació-acció o recerca-acció és un procés reflexiu que vincula dinàmicament la investigació, l’acció i la formació, realitzat per professionals - en el nostre cas de l’educació- pel que fa a la seva pròpia pràctica. Es porta a terme en equip, amb ajuda o no d’un facilitador extern”.*⁶

Pretén essencialment:

1. Desenvolupament professional permanent.
2. Millora de la pràctica social i educativa.
3. Una comprensió més gran dels processos socials i educatius.

Implica cinc trets essencials:

1. Té com a objectiu la transformació de la pràctica educativa i/o social, i una millor comprensió de la mateixa.
2. Hi ha una articulació permanent de la investigació, l’acció i la formació al llarg de tot el procés. Cal articular de la millor manera possible l’activitat reflexiva i l’acció transformadora, la innovació i la investigació, la construcció de la realitat i la recollida d’observacions de cara a una reflexió posterior. És a dir, treball en espiral (Lewin).
3. Acostar-se a la realitat vinculant coneixement i transformació. Partim d’una hipòtesi-acció o pla d’acció. Es tracta d’una proposta de canvi en què apareix l’objectiu que cal aconseguir i les estratègies que es faran servir per a assolir-lo.
4. Protagonisme dels educadors-investigadors, és a dir aquelles persones o professionals a qui afecten els problemes, que els viuen i que hi estan implicats.
5. Importància del grup: és essencial pels següents motius:
  - a. Els valors i les significacions només es canvien en comunitat.
  - b. El grup sosté el nivell de motivació.
  - c. El grup permet fer millor la funció autocrítica.

---

⁶ *Metodologia quantitativa orientada al canvi i la presa de decisions.* Margarida Bartolomé Pina. EDIUOC, temes universitaris bàsics, 2004.

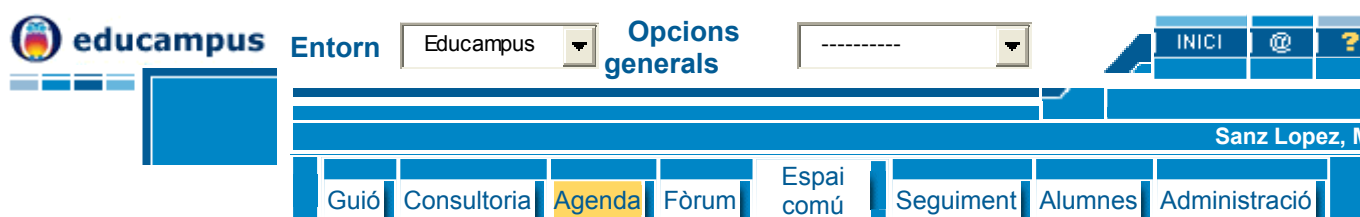

- d. La dinàmica grupal que es crea tendeix a provocar canvis en els qui la viuen.
- e. El grup s'identifica per la mateixa naturalesa del seu objectiu, la transformació social. I aquesta transformació és difícil aconseguir-la en solitari.

4. L'ENTORN EDUCAMPUS. DESCRIPCIÓ, CARACTERÍSTIQUES I FUNCIONAMENT ACTUAL.

L'educampus és l'entorn virtual del Departament d'Educació que, emmarcat dins l'edu365, ofereix formació telemàtica per al professorat d'infantil, primària i secundària de les escoles i instituts de Catalunya, públics, concertats i privats. Funciona com a tal des del curs 2001-2002, tot i que anteriorment hi ha precedents d'experiències telemàtiques diverses que han anat evolucionant.

“Són cursos d'autoformació basats en materials accessibles per la web i en la comunicació dins l'entorn web Educampus entre el formador/a i l'alumne/a. (...) La certificació es basa en el lliurament dels exercicis i del projecte del curs, així com en la comunicació amb el tutor/a i altres aspectes que es destaquen a la guia específica dels cursos telemàtics”.⁷

Guió: hi ha els materials necessaris per a desenvolupar el curs, bàsicament text, i depenent del curs programes de vídeo, música, imatges...

Consultoria: tramesa d'activitats i relació amb el professor/a.

Agenda: planificació del curs.

Fòrum: espai d'intercanvi (infrautilitzat).

Espai comú: bàsicament intercanvi de fitxers.

Alumnes: permet veure als companys/es que fan el curs.

Administració: permet veure qui està implicat en el curs (professors, convidats, observadors...)

⁷ <http://www.xtec.net/formaciotic/infot.html>

Els espais guió, seguiment, alumnes i administració permeten des del perfil de professor/a fer gestions com: donar d'alta o baixa, afegir materials, convidar, avaluar els alumnes...

TIPUS D'APRENTATGE QUE PROMOU

És un aprenentatge bàsicament autoformatiu, amb una sèrie d'exercicis definits a priori i unes activitats que cal lliurar segons el calendari. S'atansa força al model conductista, tot i que està en procés de canvi.

TIPUS D'ENSENYAMENT PROMOÏT

L'educampus té uns antecedents de treball telemàtic: es va començar amb el correu electrònic professor/alumne, després es va passar a l'entorn webct, ara l'educampus, i sembla que es tendeix cap a l'entorn moodle, que té unes prestacions més adients per al treball cooperatiu. Aquests entorns ens donen una idea de que l'ensenyament va progressant cap a entorns més interactius i de compartir el coneixement adquirit.

TIPUS D'INTERACCIÓ QUE ES DÓNA

En general hi ha poca interacció, o almenys no es promou de manera formal. Les característiques dels usuaris –professorat que treballa tot el dia al centre– fan que dediquin el temps a resoldre les activitats proposades i les enviïn al consultor/a per tal d'obtenir la certificació corresponent. Alguns cursos i depenent del consultor/a, promouen més la interacció, i així passa també amb algunes activitats que no formen part de la oferta formativa (equips directius, col·lectius amb afinitats comunes...), però no és un aspecte que a nivell institucional s'hagi pautat donant eines i recursos a tots els formadors com a aspecte important en el seu treball. Per tant, la qualitat de la interacció és un aspecte a millorar, aspecte del qual se n'és conscient des de la direcció de l'àrea TIC.

TIPUS DE FEED-BACK QUE S'OFEREIX

Va molt relacionat amb el punt anterior, bàsicament resposta de dubtes i notificació de l'avaluació per part del formador/a, amb les excepcions abans comentades.

TIPUS DE CONTROL QUE L'ESTUDIANT TÉ DEL SEU PROPI PROCÉS D'APRENTATGE

L'estudiant té un alt grau de control, ja que sap a priori què se li demana, el temps del que disposa... Tot i així, encara no hi ha una cultura arrelada de formació virtual, i molts/es alumnes abandonen el curs quan són conscients de la càrrega que els suposa. Tot i així els que continuen i finalitzen mostren una opinió positiva del procés.

FACILITAT D'ÚS I FIABILITAT DEL SISTEMA EMPRAT

És un entorn relativament fàcil d'utilitzar, alguns alumnes es queixen de la lentitud i que l'accessibilitat no és massa operativa (cal entrar als llocs de manera independent...) però molt sovint aquestes opinions s'han d'analitzar com a subjectives, ja que la rapidesa o no pot dependre de l'entorn però tampoc podem assegurar que no es tracti de l'equip de l'estudiant, les seves pròpies competències, etc.

COSTOS RESULTANTS

Són cursos gratuïts però que tenen un elevat cost per a l'administració. Caldria fer conscients als usuaris, ja que és molt fàcil l'accés i l'abandonament pot suposar que d'altres alumnes que no hi ha pogut accedir es quedin sense plaça. S'estudia la possibilitat de fer conèixer el cost del curs, encara que és un tema burocràticament difícil.

Un aspecte que es podria potenciar i desenvolupar és el que fa referència a donar eines als formadors per tal de dinamitzar el grup i de generar nou

coneixement compartit, la interacció professorat-alumnat està força desenvolupada a nivell individual, no tant la interactivitat formador-grup o entre els membres d'un mateix grup. Sí que trobem algunes petites indicacions que anirien d'alguna manera en aquest sentit, que serien susceptibles de desenvolupar:

*(...) és important mantenir sistemàticament contacte amb els vostres alumnes, a fi de no accentuar la sensació de treball en solitari(...)*⁸

Aquest contacte que s'apunta ens dóna peu a pensar en diferents aspectes a desenvolupar, no tan sols per evitar la sensació de treball en solitari, sinó també per potenciar la interactivitat, el treball cooperatiu i el valor que el saber professional dels participants té quan es posa en comú, es debat i esdevé nou coneixement.

En la guia general dels cursos telemàtics⁹ per al curs 2005-2006 es destaquen aspectes referents a :

- Requeriments tècnics per a poder realitzar el curs.
- Instruccions per a connectar-se a l'entorn.
- Importància de la utilització regular del correu electrònic.
- Característiques del material i instruccions d'accés i instal·lació del mateix. Informacions sobre els mòduls (exercicis teòrics, pràctics i projecte), així com el calendari que s'estableix per al lliurament dels exercicis. Adjunció de fitxers.
- Importància del compliment en el lliurament de les dates establertes, amb una certa flexibilitat, previ pacte amb el formador/a.
- Causes de baixa en el curs (excessiu retard en el lliurament dels exercicis, abandonament durant 2 mòduls).
- Es fa referència a la possibilitat de treball en grups de 2 en alguns cursos, tot i que el projecte cal fer-lo individualment.
- Suport al curs (atenció a l'usuari, diccionaris, Mòdul Zero).

---

⁸ Document: *Informació relativa als cursos telemàtics 2005-2006*. Departament d'Educació, Àrea TIC, Formació TIC.

⁹ <http://www.xtec.net/formaciotic/telemat/guia.html>

- Possibilitat d'exempció d'alguns mòduls que són comuns a diferents cursos.

Tots aquests aspectes estan molt ben estructurats i donen pautes molt clares i concretes als formadors/es.

L'autoformació a distància es troba en un moment de consolidació, amb una oferta de més de quaranta cursos que abasten una àmplia varietat de temàtiques. Dels cursos que ensenyen la utilització de programes informàtics diversos, s'ha passat a l'aplicació d'aquests a les àrees curriculars i dels recursos en xarxa existents per a potenciar l'ús curricular. Un pas més és el de l'oferiment de cursos que intenten potenciar la incorporació de les Tic des de les estructures organitzatives dels centres educatius, obrint així nous àmbits de reflexió.

Cal també esmentar l'oferta de cursos de programari lliure, tendència que es vol implementar per potenciar-ne progressivament l'ús.

CLASSIFICACIÓ DELS CURSOS DE FORMACIÓ TIC 2005-2006 ¹⁰

Introductoris: *Orientats a l'aprenentatge inicial de l'ús de l'ordinador i mitjans audiovisuals i a la utilització dels programes més habituals.*

8 presencials, nivell baix

6 presencials, nivell mitjà

Curriculars: *Orientats a l'aprenentatge d'eines informàtiques i mitjans audiovisuals, i la seva aplicació a l'aula, i a dotar de recursos didàctics els docents.*

3 presencials, nivell baix

1 presencial, nivell mitjà (informàtica i NEE)

15 telemàtics, nivell mitjà

3 telemàtics, nivell alt

Específics: *Orientats a l'aprofundiment del coneixement d'eines informàtiques i audiovisuals específiques com a recurs didàctic amb alumnes o per a altres tasques del docent.*

Presencials: 1 de nivell baix, de nivell mitjà i 2 de nivell alt.

Telemàtics: 5 de nivell mitjà, 7 de nivell alt i 8 de nivell molt alt.

Suport al centre: *Orientats al suport als centres en els vessants de gestió administrativa i/o de manteniment d'aules d'informàtica.*

Presencials : 1 de nivell mitjà, 1 de nivell alt i 1 de nivell molt alt.

Telemàtics : 4 de nivell mitjà i 1 de nivell molt alt.

Hi ha cursos de 30, 36, 45 i 60 hores, amb un màxim de 25 alumnes per grup, estructurats en mòduls, al final de cadascun cal enviar un exercici al consultor/a, i un projecte final que integra tots els coneixements adquirits. S'estableix a priori un calendari dels terminis de cadascun dels exercicis i projecte final, així com la dedicació horària aproximada necessària per a desenvolupar cadascun dels mòduls i projecte.

---

¹⁰ <http://www.xtec.net/formaciotic/classifi.htm>

En aquests darrers mesos (maig-juny 2006) s'ha incorporat una nova modalitat anomenada "Activitats en col·laboració". En aquests moments no tenim dades del seu funcionament, però sembla que es comença a obrir l'entorn cap a aquest tipus d'aprenentatge investigació-acció.

A <http://www.xtec.net/formaciotic/telemat/guia.htm> es pot trobar una guia general per a la realització dels cursos telemàtics, i una guia específica de la utilització de l'educampus per als alumnes.

Aquest curs 2005-2006, s'ha posat en funcionament el Butlletic¹¹, publicació digital de la unitat de Projectes TIC del Departament d'educació de la Generalitat de Catalunya, de periodicitat mensual. Aquest butlletí s'adreça a tot el professorat, i pretén sistematitzar els continguts d'interès didàctic presents a la xarxa i evitar la saturació d'informació per als professionals de l'educació. Es destaquen com a novetat els Projectes TIC per a l'Educació, unitat que pretén potenciar projectes col·laboratius entre el professorat.

Amb aquesta plataforma i tots els recursos que s'hi associen, podem dir que el professorat de Catalunya disposa d'un marc de formació de molta qualitat. I ho corroboren els més de 24.500 alumnes (un 42% del total) matriculats en formació relacionada amb les TIC (1226 activitats en total), una gran part efectuada de forma telemàtica¹².

---

¹¹ <http://www.xtec.es/butlletic/butlletik1.htm>

¹² dades de la conferència TIC a l'Aula. Consellera d'educació, Sra. Marta Cid i Pañella, el 25/09/05.

5. PROPOSTA METODOLÒGICA.

5.1. Nucli central d'anàlisi.

El que s'ha analitzat és l'ús i recursos actuals de l'educampus, ja descrit anteriorment. Partint de la hipòtesi inicial, veient-ne les possibilitats i les possibles aportacions que es poden fer per tal d'obrir l'entorn a activitats de tipus col.laboratiu i investigació-acció. Les dades que s'han obtingut són reforçades per una extensa recerca bibliogràfica i l'opinió d'informants clau, persones experimentades en el tema i que, afortunadament, reforcen la hipòtesi de treball. Cal destacar l'interès des de la direcció de l'àrea TIC en conèixer els resultats del present treball, i ha estat un incentiu veure que pot ésser d'utilitat. També una responsabilitat en el sentit d'oferir unes orientacions de qualitat, fonamentades i que puguin ésser útils.

El procés del treball té força a veure amb el concepte de benchmarking¹³: *“procés en el qual les organitzacions aprenen (...) per ajudar a millorar el seu rendiment. Es treballa a partir de casos ja experimentats en altres organitzacions”*. En aquest cas, malgrat haver fet una recerca extensa de diferents entorns, la proposta que es fa està basada en el sistema de treball de la UOC, fent-ne una adaptació tenint en compte les particularitats dels professionals de l'ensenyament.

---

¹³ EPPER R., BATES, T: Enseñar al profesorado cómo utilizar la tecnología. Buenas prácticas de instituciones líderes. Ed. UOC, 2004.

5.2. Instruments de recollida d'informació

La recollida d'informació ha estat sensiblement modificada en funció dels esdeveniments que han anat sorgint en el desenvolupament del treball. L'anàlisi de les estadístiques no hi figurava inicialment, i finalment ha estat una bona font d'informació, però també ha suposat un increment del treball no previst inicialment. Tot i així, es considera d'especial interès per a l'anàlisi del tema que ens ocupa.

5.2.1. Entrevistes semiestructurades a informants-clau.

També s'han vist incrementats els informants-clau en funció de les primeres entrevistes i contactes fets durant el període de llicència.

S'ha partit d'un model d'entrevista (annex) enviat prèviament a la persona entrevistada. La conversa ha estat gravada digitalment amb el consentiment de les persones entrevistades, per facilitar-ne la posterior transcripció literal. Malgrat la informació queda integrada dins del treball, la transcripció literal no s'inclou en l'annex. Sí que es pot consultar en format paper.

Persona entrevistada.	Càrrec.	Data i durada Entrevista	Lloc
Coordinador Territorial TIC	Assessor TIC, formador presencial i virtual educampus. Responsable d'aspectes tècnics de la implementació informàtica en els centres de la seva Delegació Territorial.	18/11/2005	Delegació Territorial Sant Feliu de Llobregat.
Jordi Vidal	Responsable formació CRP Anoia.	26/02/2006 1:04	CRP Igualada
Francesc Pomés i Martorell	Responsable de formació TIC.	06/03/2006 54:44	Àrea TIC. Barcelona , Via Augusta.
Cristina Fuertes	Formació TIC, àrea de música. Desenvolupament de	13/03/2006 40:02	Àrea TIC. Barcelona , Via

	materials.		Augusta.
Francesc Llinares.	Formador Educampus, coordinador formadors. Professor música IES.	25/05/2006 25:50	Barcelona.
Joan Escué Olivé	Inspector Baix Llobregat-Anoia. Dissenyador de continguts multimèdia. Autor llicència "L'escola en la societat del coneixement i l'ús de les TIC".	9/06/2006 1:10	CRP Igualada

5.2.2. Anàlisi de les estadístiques existents, curs 2004-2005. Dades quantitatives i qualitatives.

CONCLUSIONS DADES QUANTITATIVES ¹⁴

- Hi ha un percentatge important d'alumnes que abandonen o no superen el curs. D'aquests, pocs contesten a les preguntes sobre els motius, la majoria ho fan per manca de temps. Es pot relacionar amb el perfil dels professionals, (treball intens en els centres) i també manca de consciència de l'esforç que suposa un curs virtual, consciència que es fa palesa en començar el curs.
- Hi ha però un percentatge significatiu que supera el curs i n'està satisfet:

A. SOBRE LA MODALITAT DE CURS TELEMÀTIC: ÉS **MILLOR/MOLT MILLOR** QUE LA PRESENCIAL

A1. Una majoria significativa creu que la modalitat de curs telemàtic és **millor/molt millor** que la presencial.

A2. una majoria significativa creu que **s'aprèn més** amb la modalitat telemàtica.

B. SOBRE L'EDUCAMPUS

B1. Una gran majoria considera l'entorn web **un avantatge**

¹⁴ Dades numèriques en l'annex.

B2. Un percentatge molt reduït ha fet servir el fòrum **sempre o moltes vegades**, el que reforça la hipòtesi que els cursos funcionen de manera bidireccional (alumne-tutor) i hi ha poc intercanvi i interactivitat. També s'ha de dir que hi ha cursos que no tenen activat aquest espai i per tant ja no es dóna opció a participar-hi. D'altra banda, la tipologia de cursos ofertats es presta més al treball individual en la utilització de programes o eines informàtiques.

B3. Paradoxalment, consideren el fòrum **molt o força** útil aquells que l'han utilitzat alguna vegada. El que reforça la hipòtesi que caldria fomentar-ne l'ús definint-ne el contingut i donant-li una utilitat.

B4. Una gran majoria posen entre **un 7 i un 10** de puntuació a l'educampus.

C. ACTUACIÓ DEL FORMADOR/A

C1. Una gran majoria creu que la interacció és **força o molt** correcta

C2. Una gran majoria creu que el consultor ha resolt els seus problemes de forma **molt** positiva

C3. Una gran majoria ha rebut resposta ràpida: **1 o 2 dies màxim**

El que reafirma que l'entorn compta amb personal formador molt preparat per donar resposta a la tipologia de cursos existents. Cal destacar que hi ha cursos de contingut molt complex.

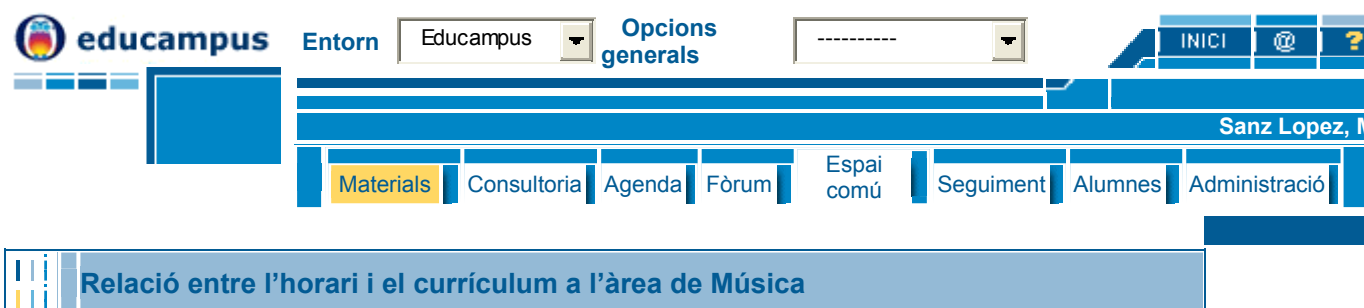
CONCLUSIONS DADES QUALITATIVES

És difícil quantificar les dades qualitatives, ja que són respostes obertes, i cadascú aboca opinions de diferents temes. De tota manera, si que es pot fer una petita categorització dels temes que més han sorgit. Cal tenir en compte també, com en el punt anterior, que pocs alumnes que han abandonat contesten l'enquesta. Això significa que manca informació d'aquells que per un motiu o altre han abandonat, i que potser donarien més pistes per a les propostes de millora.

CATEGORIA	OBSERVACIONS
Dificultats tècniques i accessibilitat.	Dificultats accés i lentitud. Accés poc clar i dificultat en passar d'un espai a un altre. Dificultats en la connexió. "Es fa llarg el camí fins arribar al lloc que vols accedir". Amb firefox o mozilla sembla que no funciona tant bé com amb l'explorer. Interfície poc agradable. D'altres la troben clara, intuïtiva i de fàcil utilització. Alguns participants creuen que l'entorn moodle és més flexible. Problemes en estar inscrit en més d'un curs simultàniament. Poc temps de connexió.
Actuació formador/a	En general hi ha una bona relació amb el formador/a. Es valora la comunicació. D'altres diuen que les respostes que rebien davant els dubtes els remetien a rellegir el material. Es demana un treball dirigit per part del formador/a.
Material i exercicis	En alguns casos es consideren monòtons. Terminis molt ajustats en l'entrega dels treballs. Es demanen materials d'aprofundiment, o una continuïtat. En ocasions es parla de cursos massa "tancats", relacionat amb el punt anterior. Quan s'acaba el curs, ja no es pot continuar aprofundint-hi. Materials molt ben explicats.
Fòrum	La majoria d'aportacions desitjarien que el fòrum fos més utilitzat. Poc utilitzat, alguns alumnes donen idees de dinamització. S'atribueix de vegades al professor/a i d'altres als propis alumnes. Manca d'hàbit de compartir informació en el fòrum. Es percep decepció per part d'aquells que el volien utilitzar i no han rebut resposta dels companys/es. Es demana "que algú m'empenyés a fer-lo servir". "Seria profitós que es convertís en un treball cooperatiu, on

	<p>cadascú aportés el que sap o troba”.</p> <p>Poc intercanvi d'informació entre els participants.</p> <p>En alguns cursos, el fòrum no era actiu.</p>
Interactivitat	<p>Es considera baixa, ja que hi ha bàsicament comunicació professor-alumne.</p> <p>Es troba a faltar més intercanvi entre companys/es.</p> <p>Els alumnes tenen poc temps per investigar, però hi veuen grans possibilitats d'interactivitat.</p>
Treball en línia a temps real	<p>Es proposa buscar dates i horaris concrets per fer intercanvi (xat).</p> <p>Ajuda on-line.</p>
Asincronia	<p>Es considera un avantatge poder disposar en qualsevol moment dels materials, missatges, etc del curs.</p> <p>També en la resolució de problemes.</p>
Propis coneixements informàtics	<p>Alguns alumnes reconeixen que les seves pròpies limitacions els han dificultat seguir bé el curs.</p> <p>Més feixuc i amb barreres per comunicar-se amb el tutor.</p> <p>Equip no apropiat. Alguns participants utilitzen mòdem.</p>
Model virtual/presencial	<p>L'ajuda del professor en el model presencial quan es tracta de problemes tècnics.</p> <p>Hi ha més participació en el virtual.</p> <p>Combinar el curs amb una trobada presencial a l'inici i al final.</p> <p>Es tenen tots els materials sempre a mà.</p>
Comentaris generals sobre l'entorn i el curs.	<p>Molts missatges positius i encoratjadors.</p> <p>Hores de treball superiors a les que es certifiquen.</p> <p>Alguns/es participants no hi veuen cap avantatge respecte al correu electrònic.</p> <p>Menys directe, però més segur, ja que es disposa de tota la informació del curs en un mateix lloc.</p> <p>Abandonament per manca de temps.</p> <p>En donar-se de baixa, alguns alumnes no han pogut accedir a l'espai, on haguessin volgut expressar-se, disculpar-se o explicar els seus motius.</p> <p>Alguns cursos d'iniciació són percebuts com a massa difícils com per a rebre aquest nom.</p> <p>Alguns participants tenen dubtes sobre com utilitzar totes les prestacions que ofereix.</p> <p>Es fan moltes comparacions amb l'entorn UOC.</p> <p>També es compara amb funcionaments anteriors (e-mail, webct) , en general es veu una millora.</p> <p>Caldria explicitar els coneixements previs que cal tenir, per evitar sorpreses i abandonaments.</p> <p>Es demana una avaluació més comentada.</p> <p>En alguns cursos (àudio i vídeo), dificultat per enviar arxius amb molta capacitat, fins i tot comprimits.</p>

6. PROPOSTA DE TREBALL COOPERATIU DINS L'EDUCAMPUS.

Partim d'un grup hipotètic de professorat de l'àrea d'educació musical (unes 25 persones) interessat en fer una reflexió sobre el tema que se'ls proposa: relació entre l'horari i el currículum de l'àrea de Música. Donat que els especialistes en música, com veiem més endavant, tenen pocs espais per l'intercanvi presencial i mostren la necessitat de compartir el seu dia a dia professional, un espai com l'educampus els proporciona la possibilitat de crear un grup més o menys estable en el qual puguin treballar. Malgrat dins del seu centre educatiu hi ha una relació a nivell pedagògic, es troben que dins de la seva àrea concreta no hi tenen interlocutors (excepte alguns centres grans que tenen dos especialistes).

Aquest grup començarà a treballar a partir d'un aspecte que els preocupa: l'horari assignat a l'educació musical i el currículum que han d'impartir. Molt sovint es troben que la seva àrea, ja minsa d'horari, ha de cobrir molts aspectes relacionats amb actes socials del centre (celebracions, festes...), la qual cosa els dona la sensació de no arribar a oferir la formació musical adequada als seus alumnes. Es tracta doncs de fer una reflexió sobre la pròpia pràctica educativa a partir del tema proposat.

Temporalització

És un curs de 60 hores (2 crèdits) i la durada establerta és de 8 setmanes.

Setmana 1: presentació dels participants i expectatives davant del curs.

Es tracta de que els participants es presentin (nom, lloc de treball, tipus de centre...) i que expliquin breument què n'esperen del curs o seminari.

Setmana 2: lectura dels aspectes referents a l'àrea d'educació musical a partir del document del debat curricular. Debat 1.

Se'ls facilita un buidat (annex) dels aspectes comentats. Durant el desenvolupament del debat s'aniran acotant els temes que són més rellevants.

Setmana 3: síntesi del debat (devolució col.lectiva). Presentació d'activitat per grups.

Triar una situació real d'ensenyament-aprenentatge (una sessió) i explicar-la, tot reflexionant sobre quins aspectes del currículum es treballen i si n'hi ha algun que no és específicament de l'àrea d'educació musical. Aquesta setmana es dedica a la formació de grups (3-4 persones, amb flexibilitat), comunicar-ho a la consultora i triar l'activitat, que també es comunicarà.

Setmana 4: treball per grups i exposició dels resultats en l'espai comú.

Per tant, tindrem exposades unes 5 activitats diferents, amb les reflexions corresponents.

Setmana 5: Debat 2 sobre les reflexions de les diferents activitats.

Setmana 6: Síntesi personal (treball individual) sobre les reflexions anteriors, que cal enviar a la consultora.

Setmana 7: devolució grupal de les aportacions al debat i dels treballs rebuts.
Devolució individual de cada treball, amb les observacions corresponents.

Setmana 8: reflexió final sobre els aspectes a tenir en compte i les propostes de millora que cadascú intentarà transmetre al seu centre i implementar en el seu treball diari.

El final del curs i el tancament del grup ha de suposar una possible continuïtat del mateix, donat que hi hauran nous aspectes generats i per tant nous possibles temes a tractar posteriorment.¹⁵

---

¹⁵ Aquesta proposta és aplicable al treball cooperatiu d'altres tipologies de professionals, i susceptible de fer-ne un treball més profund pel que fa a materials utilitzats, ja que no es tracta d'una proposta tancada.

6.1. Perfil del formador/a.

Seguint els continguts del punt 3.1, podem definir més concretament el perfil o les competències¹⁶ que ha de tenir un/a formadora de l'educampus, amb les peculiaritats que aquest entorn ofereix. Pensem que es tracta d'un entorn per a professionals de l'ensenyament, que es formen per créixer professionalment d'una banda, i per utilitzar aquests coneixements per a millorar la seva pràctica educativa, d'altra banda.

Cal recordar també que el model actual és vàlid per a cursos tancats, les orientacions que segueixen estan pensades per a una tipologia de curs de grups estables que treballen en espiral (investigació-acció).

- **El formador/a** porta a terme activitats que estan planificades prèviament. Respecta el seu desenvolupament i ofereix orientació. En aquests moments desenvolupa més un rol d'ajudant i orientador, i no tant en el propi procés intel·lectual de l'alumnat i en l'aprenentatge en col·laboració. Aquesta seria una bona tasca a l'hora de formar formadors/es. Caldria estimular més la participació, i els participants farien més contribucions i assolirien amb més èxit el curs. Caldria que l'alumnat disposés a priori dels materials del curs, però també introduir adaptacions i informacions noves, ampliar o modificar el temari existent, en constant actualització.
- **Preparació de l'escenari:** creació d'un entorn càlid i acollidor que doni confiança als participants: enviar un missatge personal, donar la benvinguda, fer saber explícitament el desig de donar-los suport quan calgui.
  - El primer missatge ha d'animar a respondre i estimular la interacció.
  - En un proper missatge s'introduirà el tema inicial i els objectius, i es donaran les instruccions perquè tothom pugui accedir amb èxit a l'entorn. Cal no donar per suposat que es coneixen tots els passos i ser explícits.

---

¹⁶ El projecte Tunning o procés de Bolonya es decanta cada vegada més pel terme competències. Està en desenvolupament i és el futur a nivell educatiu, sobretot en l'àmbit universitari.

- Demanar que els participants es presentin i expliquin breument quines són les seves expectatives davant el curs. Explicitar que és una tasca avaluable.
- Posar en marxa les activitats i un cop començades, recapitular algunes idees importants, fent esment concret de les diferents aportacions. Estimular a compartir el treball en el fòrum, així com les respostes mútues dels comentaris que es van fent. Si hi ha preguntes al fòrum, esperar i observar si hi ha respostes per part dels companys/es i passat un temps breu donar suport a les respostes fonamentades, completar-les si cal o respondre aquelles que han quedat sense resposta. Donar una qualificació a l'activitat (avaluació) en el període establert.

Passat un breu període de temps (una setmana) els participants han d'entendre que la resposta de missatges i la participació és important i avaluable. Cal reforçar reconeixent l'esforç, la participació de forma regular, enviant també missatges privats d'ànim a aquells participants que quedin enrera o no participin (potser tenen algun problema o es veuen desbordats i necessiten suport).

- **Supervisar i estimular la participació:** és important, sobretot al començament del curs. Cal seguir l'activitat una o dues vegades per setmana, creant un registre per fer aquest seguiment. És important el tema dels missatges privats d'ànim comentats en el punt anterior, per saber quin és el problema i ajudar aquelles persones que sembla que no participen.
  - Crear una atmosfera càlida, de benvinguda i recolzament. Prendre l'acord d'escoltar-se mútuament de forma amistosa i atenta.
  - Deixar clara la participació que s'espera per tal de poder assolir el curs, i que aquesta és avaluable. Establir un mínim d'aportacions significatives.

- Fer intervencions curtes, no classes magistrals. Comentaris interessants, que vagin directe a la qüestió que es vol abordar o reconduir, incloent comentaris oberts i preguntes explícites que incitin a la reflexió i la discussió. Aquests comentaris han de remetre's als materials del curs i el resultat ha de ser una reflexió fonamentada en aquests.
- Al començament es pot respondre a les preguntes per oferir un model (reflexió pròpia fonamentada en els materials), més endavant deixar passar un temps perquè siguin els propis participants qui ho facin.
- Estimular els participants perquè es responguin entre ells i es felicitin. Pot redirigir una pregunta d'un alumne a un altre, perquè responguin basant-se en els seus coneixements i experiències.
- Reforçar positivament les intervencions, suggerir referències o recursos suggerir anar més enllà. Continuar amb els missatges privats d'elogi a les bones intervencions i d'ànim als qui no participin, recordant la condició de fer-ho per tal de superar el curs.
- Tancar l'activitat fent una síntesi, relligant les intervencions i donant-los una forma. Si el procés no ha anat prou bé, examinar què és el que ha fallat, si no s'ha entès el tema a tractar, si era massa concret o potser ens hem perdut entre tantes intervencions. Introduir un comentari final per passar a un nou tema.
- Metacomunicació: demanar als participants la seva opinió del curs, suggeriments... En el nostre cas, hi ha l'enquesta del curs finalitzat, però seria bo que es fes dins del mateix curs per fer-ne un buidat més acotat al tema que hem tractat. Això permetrà fer les modificacions pertinents si és necessari, i potser portarà a continuar treballant amb el grup estable cap a una altra direcció.
- Coordinar la interacció: ordenar les tasques i activitats i sincronitzar la interacció de forma periòdica. Això vol dir que

garantim que el grup comença i tanca l'activitat de forma conjunta. Uns dies abans de tancar cal notificar-ho perquè es puguin fer les últimes aportacions amb temps.

- Programar la interacció: el més eficaç és posar un límit al temps de dedicació.
- Organitzar la interacció: relacionar cada missatge nou amb els anteriors per evitar confusions i crear un fil conductor. És bo introduir frases referents a un missatge que ja s'ha llegit per introduir una altra intervenció. Si el professor ho va fent, els participants també aniran acostumant-se a aquesta dinàmica. De vegades caldrà també canviar de lloc missatges que s'han enviat per error a un lloc que no correspon. En aquest cas, cal esborrar-lo i col·locar-lo en el lloc correcte, comunicant-ho a l'interessat i als participants.
- Fil conductor: quan hi ha moltes aportacions, cal resumir-les i orientar per continuar. Un bon treball en aquest sentit suposa un missatge que fa referència a idees i informacions aportades, identifica punts d'acord i desacord i dóna una idea al grup dels seus progressos. També pot suposar un resum del que s'ha après i un pas a un tema posterior.
- Clausura: quan un tema s'estanca o es desplaça l'atenció cap a altres temes, es pot tancar abans del temps establert per donar pas a un altre tema. Cal avisar amb temps, deixar les intervencions uns dies i després s'acostumen a esborrar, encara que es pot deixar un arxiu de lectura uns dies.
- Qüestions socio-emocionals: tenint en compte que volem promoure el pensament crític, és possible que algunes aportacions puguin molestar a alguns participants, de vegades clarament, de vegades per males interpretacions. Cal fomentar les crítiques constructives que donin idees per corregir errors. La ironia o l'humor pot no entendre's bé perquè no hi ha l'expressió facial ni el to de veu. Això pot portar problemes, i que hi hagi participants realment molestos o enfadats. Si el tema va més enllà

és el que s'anomena "incendi", que cal prevenir i resoldre deixant ben clares les normes (ciberetiqueta) i actuant com a model amb una conducta educada i considerada amb tothom. És important que els participants coneguin el concepte de ciberetiqueta, i si el formador/a el promou activament, ajuda a que els participants la utilitzin.

- **Establir normes i valorar els resultats:** si la tasca es presenta com una activitat voluntària i sense qualificació hi haurà alguns participants que no intervindran mai.

Els requeriments de participació es poden establir en termes de freqüència de connexió, nombre i longitud de les intervencions i dates de lliurament dels treballs. La freqüència de participació, en l'exemple aportat requereix almenys una connexió cada dos dies com a mínim, el que no vol dir necessàriament intervenir, sinó actualitzar l'estat de l'activitat. Cal reconèixer la participació per part del professorat, i que aquesta formi part de la qualificació, el que no vol dir que cal tenir en compte la qualitat dels treballs. Sovint, però són dos aspectes que van molt lligats, ja que la participació i l'interès impliquen segurament un bon treball per part de l'estudiant. Aquesta qualitat és avaluada pel professorat que haurà de observar el grup, les aportacions i el treball de manera constant. A més, els participants, a nivell individual hauran fet intervencions que ens aportaran informació i tot plegat donarà una qualificació força ajustada al treball realitzat.

- Tot i que el professorat és l'expert i assessor principal, ajuda en el procés d'aprenentatge col·lectiu, els alumnes assumeixen la responsabilitat d'investigar, exposar, compartir. També poden assumir funcions de recapitulació, moderació o resum. És una pràctica pedagògica positiva, ja que una de les millors maneres que l'alumnat entengui un tema és que tingui la responsabilitat d'organitzar-lo i simplificar-lo per presentar-lo als companys/es. Per tal que l'aprenentatge en col·laboració sigui efectiu i centrat en l'alumnat, els

participants han d'entendre el desenvolupament del procés com una font de dades amb la qual es pot treballar.

- **Algunes instruccions pràctiques¹⁷**, basades en el concepte fonamental que l'ensenyament en xarxa suposa assistir l'aprenentatge en col·laboració, i no impartir un curs de forma prefixada, rígida i unidireccional:

- Utilitzar comentaris breus, que convidin a la resposta.
- Deixar clar què s'espera dels participants.
- Ésser flexible i pacient. Guiar les activitats però no dominar-les.
- Oferir respostes, assegurar-nos que tots els comentaris tenen resposta.
- No sobrecarregar els missatges. Millor missatges curts enviats diàriament que un missatge llarg a la setmana.
- Supervisar i promoure la participació, amb tot el que s'ha comentat de suport positiu i de reforç, abandonaments, etc.
- Assignar tasques als grups, si és que en formem.
- Ajudar en el procés educatiu. Assegurar-se que s'entén la ciberetiqueta, promoure la metacomunicació i fer propostes de millora.
- Recapitular i resumir periòdicament, enllaçant missatges i temes que han anat sortint.
- Tancar temes i esborrar-los per etapes, donant el temps suficient perquè es puguin guardar allò que els interessi.
- Estar obert als canvis adoptant una metodologia flexible, promoure la diversitat d'opinions i acceptar perspectives noves.

---

¹⁷ Les trobareu també al punt 3.1, però és convenient repetir-les, ja que prenen una significació diferent en el context d'aquest apartat.

6.2. Perfil dels participants.

Els participants són professors/es de l'àrea d'educació musical. En general és una especialitat on hi ha poques possibilitats d'intercanvi amb altres companys/es de la mateixa especialitat dins del propi centre, per la qual cosa aquests professionals acostumen a comunicar-se en activitats presencials organitzades dins de la seva zona educativa, el que significa un desplaçament i una relació molt centrada en l'activitat concreta que han escollit; d'altra banda, aquestes activitats són percebudes molt positivament, ja que és un marc d'intercanvi que no troben en el centre, i on poden compartir dificultats, idees, materials. Molts d'ells/es han fet cursos relacionats amb l'educació musical a través de l'educampus, on han conegut recursos musicals per l'aplicació a l'àrea de música, per tant estan iniciats en el funcionament de l'entorn. D'altres no hi estan massa familiaritzats.

Tots ells/es són conscients que el curs o seminari és avaluable i coneixen els criteris d'avaluació. També són conscients que del seu treball individual i en interacció poden sorgir noves aportacions significatives, que al mateix temps poden donar lloc a nous seminaris posteriors en funció de les necessitats. Per tant, estan formant part d'un grup que, en constant evolució, es forma professionalment.

6.3. Tipus d'activitats més adients.

- Presentació dels participants.
- Dubtes sobre el funcionament de l'educampus. Definició de l'ús que es farà de cada espai.
- Lectura del material sobre el debat curricular¹⁸ (música) i aportacions dels participants a partir de la seva pròpia experiència.
- Recapitulació del debat. Devolució grupal.
- Aportació a l'espai comú de les activitats proposades pels participants.
- Altres activitats que reforcin el treball en espiral.

6.4. Materials.

- En el guió penjarem la guia d'ús de l'educampus i l'enllaç corresponent al debat curricular, malgrat facilitarem un extracte del mateix referent a aspectes concrets de l'àrea d'educació musical.
- Síntesis dels debats relacionant-los amb el document "currículum de l'àrea de música" (primer nivell de concreció), i els documents propis dels centres si hi són (segon nivell de concreció).
- Sessions pràctiques proposades, amb els aclariments o observacions que es facin dins del grup.
- Ventall de possibilitats preparades per part de l'assessor/a en forma d'enllaços web, articles, etc, que poden utilitzar-se o no depèn del moment del treball. Això implica un treball per part de l'assessor/a que s'explica en el punt 6.1.
- Altres materials proposats pels propis participants.

---

¹⁸ Document "Els llenguatges corporal, musical i visual i plàstic". Pacte Nacional per a l'educació. Debat curricular. Coordinadora: Teresa Malagarriga. (document en PDF).

6.5. Estratègies de dinàmica i funcionament del grup.

El consultor/a ha d'estar molt pendent del grup, i anar regulant-lo, participar com a un més en ocasions, en d'altres recordant els terminis, la significativitat de les aportacions, i recordant quin és l'objectiu del treball.

Per a tot això s'utilitzaran els missatges de diferents tipus:

- Missatges privats: poden ser per notificar la tramesa d'una activitat, per animar als que participen poc, per recordar terminis que no es compleixen, per felicitar i donar resultat de l'avaluació, per oferir-se a ajudar si s'intueix algun problema.
- Missatges grupals: per recapitular intervencions, felicitar pel treball en equip, suggerir canvis en el mateix, recordar dates i objectius, etc.

Exemples de missatges:

Hola Lluís:

Comentes en un missatge: "trobo que el curs està molt condensat".

És cert que disposem de pocs dies per aquest curs (i per aquesta raó està tot condensat)... però amb l'experiència que tens i la nostra ajuda estem segurs de que ho aconseguiràs.

Ànim.

Hola, Anna:

He rebut la teva activitat¹. En general em sembla correcta, però m'ha costat una mica entendre el resum, alguns elements semblen fora del seu lloc.

He avaluat la primera activitat amb una B. Per qualsevol pregunta... no dubtis posar-te en contacte amb mi.

Hola a tothom:

He avaluat les aportacions en el debat de la següent manera:

A: participacions molt bones en les que hem notat un alt treball reflexiu

B: participacions interessants i que han aportat noves idees a la discussió

C: participacions correctes, però que no han aportat res de nou al debat o bé que no demostren un gran treball de reflexió

D: participacions en les que no hi ha hagut cap reflexió referent al tema del debat o bé una única participació al debat

N: gent que no ha participat

Per mantenir l'espai Fòrum organitzat, he creat una carpeta amb el nom "Debat1" on trobareu totes les aportacions fetes.

Endavant amb la nova activitat.

Hola, Jose.

Entenc el que em comentes; intenta seguir el ritme, doncs disposem de pocs dies per poder fer el curs i no és possible allargar-ho. Ànim: conta amb mi per qualsevol dubte.

Necessito, per poder avaluar l'activitat, que l'enviïs a la bústia del consultor/a. Però abans d'enviar-la... recorda revisar el teu treball i intenta completar-lo una mica.

Quedo a l'espera.

Fins aviat.

Hola a tothom:

Ahir vam acabar l'activitat 1 del curs i encara no hem rebut algunes activitats.

Tot bé? Teniu dificultats? Puc ajudar-vos?

De moment no us avaluem l'activitat.

Poseu-vos en contacte amb mi per veure com podeu recuperar-ho

(recordeu que és necessari superar-los tots per poder aprovar

el curs).

Ànim... podeu fer-ho.

Hola Anna:

No he rebut la teva activitat 3 del curs.

Tens dubtes o problemes?

Estic aquí per ajudar-te.

Envia'm l'activitat el més aviat possible.

Ànims!

Hola, Albert:

He rebut la teva activitat.

Durant els propers dies et diré alguna cosa.

Ànims amb les activitats que falten.

Una abraçada.

Hola, Laura:

He rebut la teva activitat .

El dilluns o dimarts et diré alguna cosa; de moment ja estàs al dia amb els lliuraments.

Ànims amb les activitats que falten!

Una abraçada.

Hola, Emma:

Tranquil·la... amb el meu missatge només volia assegurar-me de que eres conscient de que falten pocs dies per acabar el curs.

Sé que ha estat un curs amb molta feina i pocs dies, però no disposàvem de més.

Ara ja estàs al dia (per cert enhorabona per aquesta recuperació): gaudeix juntament amb els teus companys de la resta d'activitats.

Una abraçada molt gran :-)

Hola, Joan:

Has fet un bon treball.

T'envio alguns comentaris a l'arxiu adjunt; esperem que t'ajudin a completar els teus aprenentatges.

Avaluo l'activitat amb una A.

Una abraçada.

Hola a tothom:

Després de l'interessant debat –del que us faig arribar la devolució detallada en arxiu adjunt- tinc dos comentaris a fer-vos:

- heu reflexionat sobre quines activitats són pròpiament de música i quines no? Com solucionaríeu aquest problema?

- Heu pensat en la importància que té que els companys/es del centre siguin conscients de que esteu cobrint alguns objectius d'altres àrees? Com ho canalitzaríeu?

Penseu-hi....

Una abraçada.

Hola, Diana:

Amb aquest missatge vull recordar-te la teva situació en el curs:

Activitat 1: B

Activitat 2: A

Activitat 3: B

Activitat 4: A

Activitat 5: l'acabem el dijous dia 27

M6: l'acabem el dijous dia 27

Recorda que per superar el curs és necessari presentar totes les activitats.

Ànims! Només te'n queden dues.

Una abraçada.

Hola, Joan. Què tal tot?

No vull atabalar-te i imagino que ja n'ets conscient, però m'agrada recordar aquestes coses ;-)

Per superar el curs ens has de lliurar avui l'activitat 5.

Ànims! Ja gairebé estàs.

Hola, David.

Ja hem finalitzat el curs.

L'avaluació final i global és una B.

Felicitats. Crec que has aprofitat bé aquest procés d'ensenyament i aprenentatge cooperatiu.

Aprofito aquest missatge per acomiadar-me personalment amb tu.

Espero que s'hagin complert totes les teves expectatives inicials i haver-te ajudat sempre que ho hagis necessitat.

Fins la propera ;-)

I sort en tot.

6.6. Avaluació de l'activitat i del procés.

Com hem anat veient, l'avaluació ha de tenir en compte tots els aspectes comentats: participació, lliurament de les activitats, i significativitat de les aportacions. Caldrà fer un percentatge d'avaluació que els/les participants hauran de conèixer a l'inici del curs. Aquest és només un exemple possible i que té en compte que els debats són encara poc habituals. En un futur podrien tenir un pes més específic en l'avaluació.

Presentació dels participants i expectatives davant del curs.....	→5%
Lectura dels aspectes referents a l'àrea d'educació musical a partir del document del debat curricular. Participació debat 1.....	→ 15%
Presentació d'activitat per grups: triar una situació real d'ensenyament-aprenentatge (una sessió) i explicar-la	→30%
Debat 2 sobre les reflexions de les diferents activitats.→	15%
Síntesi personal (treball individual) sobre les reflexions anteriors, que cal enviar a la consultora	→ 30%
Reflexió final sobre els aspectes a tenir en compte i les propostes de millora que cadascú intentarà transmetre al seu centre i implementar en el seu treball diari.....	→5%

7. CONCLUSIÓ FINAL I PROSPECTIVA.

Es fa difícil concloure un treball d'aquestes característiques. El tema és a la vegada que interessant, inacabable, però cal posar-hi fi per reprendre'l en un altre moment.

De la mateixa manera que el treball cooperatiu o en espiral, la recerca sobre el treball en entorns virtuals ofereix constantment la possibilitat de continuar avançant, de no donar res per acabat, ja que és sempre en constant moviment i renovació.

El marc conceptual, la proposta metodològica i tot el material que es presenta en el treball de recerca té la idea sempre subjacent de que estem parlant de professionals del món educatiu, i que darrera d'aquests professionals i el seu treball hi ha la formació de persones, d'una societat en constant evolució i no tant alfabetitzada tecnològicament com pot semblar.

Tenim nous recursos, noves eines –la majoria impensables fa pocs anys- però no hem d'oblidar que tenim, com sempre, persones en formació. Persones que faran ús de les noves tecnologies de manera profitosa i adequada al moment i la situació. Persones que dominaran les eines, i no a l'inrevés. Aquest és un dels nostres grans reptes, i ens cal una formació continuada que permeti l'intercanvi, la cooperació i el saber compartit. Els fonaments psicopedagògics no només continuen vigents, sinó que els necessitem més que mai per a no perdre de vista quin és l'objectiu del nostre treball.

En posar punt i final sempre queda la sensació de que s'ha deixat molt per dir, i així és. I així ha de ser, perquè això estimula a seguir treballant en el tema o almenys a no desvincular-se'n. Segurament nous treballs futurs puntualitzaran, milloraran o actualitzaran el que s'ha afirmat en anteriors. I d'això es tracta: tornem a la idea de treball en espiral.

Sembla que l'educampus anirà canviant cap a un entorn de programari lliure – moodle o similar- que ofereix també noves prestacions. Serà un nou i bon

objecte d'estudi per a futurs treballs de recerca. Però l'objecte últim ha de ser la persona, el grup, els formadors/es, els usuaris i beneficiaris de la tecnologia, que pot aportar-nos tantes coses si sabem i aprenem a utilitzar-la correctament.

8. ANNEXOS

Entrevista semiestructurada. Model, preguntes per a informants clau i tractament de la informació.

DADES

Nom i cognoms:

Càrrec o càrrecs:

Relació amb l'educampus (tècnic, professor..

Permís per citar-lo en el meu treball de recerca (previ retorn?)

SI NO

Estaria disposat a que li pogués fer una entrevista ? _____

SI NO

Permís per gravadora (només a efectes de facilitat de transcripció) _____

SI NO

Permís per incloure l'entrevista en l'annex? _____

SI NO

PREGUNTES:

1. Em podria explicar més extensament la seva relació amb la plataforma educampus?
2. Forma part d'altres entorns o comunitats d'aprenentatge de tipus virtual ? Quines?
3. Podria comparar-les amb l'educampus? Quins aspectes forts i febles veu en els dos (o més) entorns? Els usuaris tenen un perfil marcadament diferent?
4. La meua recerca parteix de la hipòtesi que, arribats a una implementació molt positiva de l'educampus, un pas més seria ampliar l'oferta cap a

formació de contingut pedagògic i de creació de nou coneixement compartit entre professionals. Això li sembla possible? I positiu?

5. Aquesta activitat hauria de tenir uns criteris d'avaluació que el diferenciessin del que és la participació en un fòrum, materials pre-establerts i altres de dinàmics (articles d'actualitat o de cojuntura). Creu que això aportaria qualitat a l'activitat? Hi afegiria algun aspecte més?

6. Les estadístiques diuen que hi ha un percentatge important d'abandonament dels cursos telemàtics. A què atribuïria aquest fenomen?

7. Si té experiència com a formador, utilitza altres materials a banda dels establerts pel curs? O té coneixement de que en alguns cursos s'utilitzin? Quin tipus de materials? (elaborats pel formador, articles, recursos bibliogràfics....).

8. Quin perfil en termes de **competències** creu que hauria de tenir el/la formador/a en la meva proposta?

8.1. Anàlisi de les estadístiques. Dades objectives.

Respecte als percentatges de superació, no superació o abandonament del curs.

EINES INFORMÀTIQUES							
NOM DEL CURS	AL INSCRITS	CERT EMESOS	ENQU CONTESTADES	ABANDÓ O N/S	% SUPEREN EL CURS	%AB O N/S	%REC ABAND
D50	201	100	110	101	49,75	50,24	15,7
D51	255	117	116	138	45,88	54,11	16,1
D58	433	252	209	181	58,19	41,80	9,7
D71	627	318	311	309	50,71	49,28	12,5
D72	859	453	483	406	52,73	47,26	14,7
D77	46	27	30	19	58,69	41,30	13,3
D98	389	187	222	202	48,07	51,92	22,7
D99	291	156	126	135	53,60	46,39	13,6
D105	107	57	54	50	53,27	46,72	11,1
D111	218	94	110	124	43,11	56,88	28
D115	92	61	56	31	66,30	33,69	14,3
D120	46	36	26	10	78,26	21,73	0
D122	173	78	81	95	45,08	54,91	23,8
D128	52	21	26	31	40,38	59,61	20
DV31	271	150	120	121	55,35	44,64	10,9
DV32	95	56	43	39	58,94	41,05	9,3

APLICACIONS DIDÀCTIQUES							
NOM DEL CURS	AL INSCRITS	CERT EMESOS	ENQU CONTESTADES	ABANDÓ O N/S	% SUPEREN EL CURS	%AB O N/S	%REC ABAND
D53	37	18	14	19	48,64	51,35	7,1
D73	115	70	83	45	60,86	39,13	6,1
D75	66	35	30	31	53,03	46,96	7,1
D101	146	103	69	43	70,54	29,45	7,2
D107	120	44	41	76	36,66	63,33	19,5
D109	89	29	39	60	32,58	67,41	32,4
D112	71	30	29	41	42,25	57,74	6,9
D113	118	60	56	58	50,84	49,15	12,7
D114	261	182	150	79	69,73	30,26	6,2
DV30	174	121	84	53	69,54	30,45	4,8

GESTIÓ ACADÈMICOADMINISTRATIVA

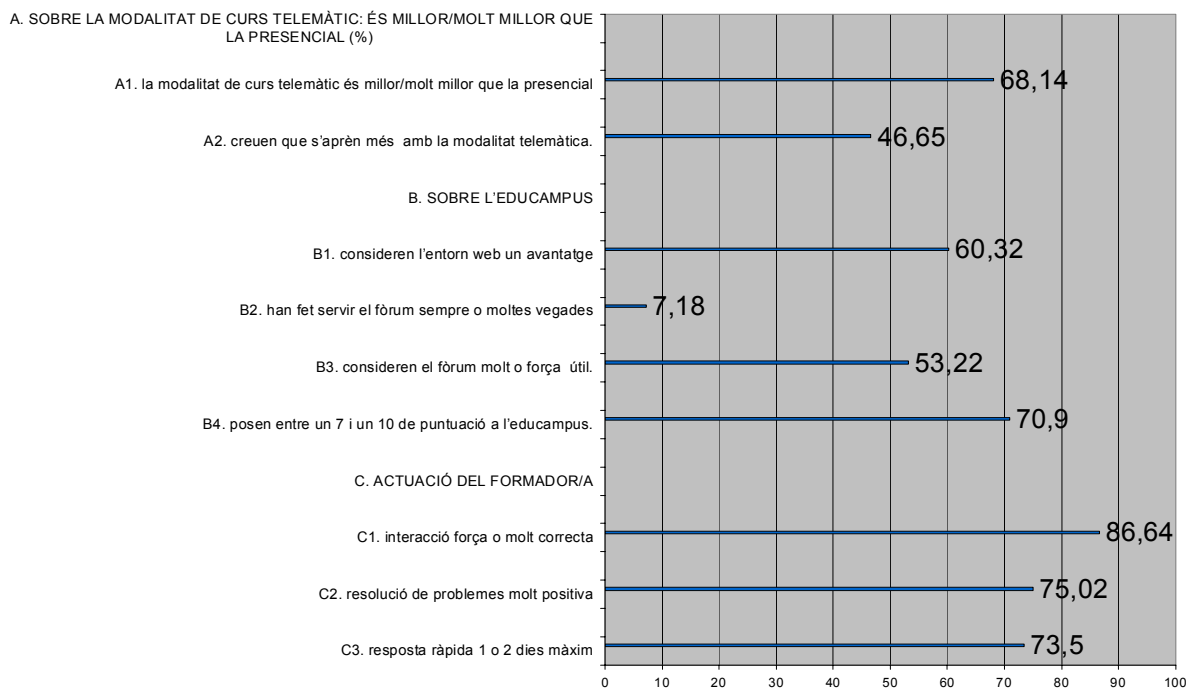
NOM DEL CURS	AL INSCRITS	CERT EMESOS	ENQU CONTESTADES	ABANDÓ O N/S	% SUPEREN EL CURS	%AB O N/S	%REC ABAND
D76	67	29	28	38	43,28	56,71	17,9
D102	76	53	44	23	69,73	30,26	7,1
D103	60	20	24	40	33,33	66,66	27,3
D104	64	25	22	39	39,06	60,93	19
D117	88	55	56	33	62,50	37,50	7,1
D118	29	15	13	14	51,72	48,27	7,7
D123	72	42	44	30	58,33	41,66	9,8

LLENGUATGES DE PROGRAMACIÓ

NOM DEL CURS	AL INSCRITS	CERT EMESOS	ENQU CONTESTADES	ABANDÓ O N/S	% SUPEREN EL CURS	%AB O N/S	%REC ABAND
D57	63	38	29	25	60,31	39,68	13,8
D97	43	9	17	34	20,93	79,06	43,8
D106	50	25	24	25	50	50	37,5
D108	52	22	30	30	42,30	57,69	13,3
D110	54	16	24	38	29,62	70,37	45,8
D116	214	100	128	114	46,72	53,27	21,9

Respecte al grau de satisfacció de l'entorn i l'actuació del/la formador/a.

ANÀLISI ESTADÍSTIQUES 2004-2005

9. BIBLIOGRAFIA.

LLIBRES

- Linda Harasin, Starr Roxanne Hiltz, Murray Turoff, Lucio Teles.
REDES DE APRENDIZAJE. Guía para la enseñanza y el aprendizaje en red.
Biblioteca de educación. Nuevas tecnologías.
GEDISA, EDIUOC
- Begoña Gros Salvat
EL ORDENADOR INVISIBLE. Hacia la apropiación del ordenador en la enseñanza.
Biblioteca de educación. Nuevas tecnologías.
EDIGSA, EDIUOC
- Rhonda M.Epper, A.W. (Tony) Bates
ENSEÑAR AL PROFESORADO CÓMO UTILIZAR LA TECNOLOGIA.
Buenas prácticas de instituciones líderes.
Colección Educación y Sociedad Red. Editorial UOC.
- Gilly Salmon
E-ACTIVIDADES. El factor clave para una formación activa en línea.
Colección Educación y Sociedad Red. Editorial UOC.
- Lucien Albert, Pierre Simon
LAS RELACIONES INTERPERSONALES
Editorial Herder
- Lucien Albert, Pierre Simon
LAS RELACIONES INTERPERSONALES. Manual del animador.
Editorial Herder
- Àngel Blanco i altres
Estratègies de recollida de dades.
Temes universitaris bàsics, nº 67. EDIUOC.
- Àngel Blanco i altres
Metodologia qualitativa orientada cap al canvi i la presa de decisions .
Temes universitaris bàsics, nº 96. EDIUOC.

RECERCA A LA BIBLIOTECA DE LA UOC

1. [Avaluació de la qualitat docent en entorns virtuals d'aprenentatge](#)
Proposa un model que permeti avaluar la qualitat de l'activitat docent duta a terme en un marc específic: els entorns virtuals d'aprenentatge (aprenentatge virtual). Aquest model es basa en l'anàlisi interna dels processos, l'anàlisi externa dels clients-estudiants i l'anàlisi dels resultats de l'activitat docent.
  - Idioma:* Català
  - Autor:* Duart, Josep M.; Martínez, M.Jesús
  - Tipus de recurs:* Documents electrònics

  - Matèries:* Avaluació educativa ; Aprenentatge

63. [Glosario e-learning](#)
Glossari especialitzat en l'àmbit de l'e-learning, desenvolupat per l'*American Society for Training and Development (ASTD)*. Disposa d'una versió anglesa i de la versió traduïda al castellà.
  - Idioma:* Espanyol
  - Autor:* Eva Kaplan-Leiserson, ASTD Learning Circuits, Asociación Hispanoamericana de Centros de Investigación y Empresas de Telecomunicaciones (AHCJET)
  - Tipus de recurs:* Enciclopèdies i diccionaris

  - Matèries:* Educació a distància

78. [CNED: Centre National d'Enseignement à Distance](#)
Pàgina web del *Centre National d'Enseignement a Distance*, el centre públic nacional capdavanter en la formació a distància de l'estat francès i el món francòfon.
  - Idioma:* Francès
  - Tipus de recurs:* Organismes i institucions

  - Matèries:* Educació a distància ; França

85. [An integrated space to facilitate the work of the teaching staff in a virtual campus](#)
Contribució de la *Universitat Oberta de Catalunya (UOC)* a la Conferència celebrada a Berlin centrada en el tema de 'The Flexible and Virtual University'. Signen el document: *Carles Ramírez, Eva González, Cristina Girona*.
  - Idioma:* Anglès
  - Autor:* Carles Ramírez, Eva González, Cristina Girona, Universitat Oberta de Catalunya (UOC)
  - Tipus de recurs:* Documents electrònics

- Matèries:* Aprenentatge ; Campus Virtual ; Entorns virtuals ; Articles

87. [Learning Object Systems as Constructivist Learning Environments: Related Assumptions, Theories and Applications](#)

Document desenvolupat per *Brenda Bannan-Ritland, Nada Dabbagh, Kate Murphy* de la *George Mason University* que presenta un estudi teòric sobre els sistemes educatius i els entorns virtuals d'aprenentatge.

- Idioma:* Anglès
- Autor:* Brenda Bannan-Ritland, Nada Dabbagh, Kate Murphy, George Mason University
- Tipus de recurs:* Documents electrònics

- Matèries:* Educació a distància ; Bases teòriques ; Entorns virtuals ; Objectes d'aprenentatge ; Articles

[Aspectes culturals i ètics en l'ensenyament internacional a distància](#)

L'autor examina les possibilitats i els problemes inherents als cursos d'ensenyament a distància, especialment pel que fa als aspectes culturals i ètics que cal tenir en compte a l'hora d'oferir aquests cursos a l'àmbit ...

- Idioma:* Català
- Autor:* Bates, Tony
- Data:* 26-10-2001
- Matèries:* Cultura, Educació a distància, Ensenyament, Ètica

(EVA)Algunes qüestions que poden interessar:

A Europa s'estan desenvolupant diferents propostes al marc del projecte europeu DiViLab, amb l'objectiu de crear entorns virtuals per a millorar l'aprenentatge de matèries experimentals en l'ensenyament a distància
http://64.233.183.104/search?q=cache:TbZL4WzH4o8J:sensei.lsi.uned.es/~bbarrros/papers/VEDUCA2001.pdf+Proyecto+europeo+DiViLab&hl=es&lr=lang_es

“Avaluació de la qualitat docent en entorns virtuals d'aprenentatge” a
<http://www.uoc.edu/web/cat/art/uoc/0109041/duartmartin.html> , on

s'insisteix que “dins d'aquest model pedagògic, el discurs avaluador canvia i adopta un enfocament multidimensional i participatiu, i es converteix en la millor garantia de la qualitat dels processos d'ensenyament i aprenentatge.”

PUBLICACIONES PERIÓDIQUES CONSULTADES (subscripció)

- UOC, servei de notícies sobre organitzacions virtuals (setmanal).
- Butlletí UOCpapers, revista sobre la societat del coneixement (mensual).
- ButlleTIC, notícies TIC de la xtec.
- Comunicación y Pedagogía.
- Open learning.
- Aula de Innovación Educativa.
- Cuadernos de Pedagogía.
- Butlletí per al professorat d'European Schoolnet..

ARTICLES I ESTUDIS

- COLL, César (2005). "Lectura i alfabetisme en la societat de la informació". UOC Papers.
- GUITERT, Montse; GIMÉNEZ, Ferran (2005). Aprenentatge cooperatiu en entorns virtuals: el cas de la UOC. Coneixement i Societat, 08.
- PAGÈS SANTACANA, Anna (UOC, 2001), "Professionalització en entorns virtuals integrats".
- BATES, Tony (2002). "Aspectes culturals i ètics en l'ensenyament internacional a distància". UOC, conferència.
- SEGURA, Alícia ; RUBIO, Anna (2005). "¿Nuevos roles docentes en la formación "on line"?". Aula de Innovación Educativa. Núm. 146.
- MAS CRESPO, Gemma (2005). "El Currículo del alumnado virtual". Aula de Innovación Educativa. Núm. 146.
- FERRATÉ, Gabriel (2005). "Universitat i virtualitat: 10 anys d'una quimera?". Conferència.
- PUENTE, David (2005). "La Universidad Pablo de Olavide y Sadiel: plan de formación del profesorado de contenidos en e-learning. Estudio de caso. RUSC, Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento, vol.2 núm. 2.
- CASAMAYOR, Gregorio; DALMAU, Òscar (2002). "Factores clave de la formación on line". UB Virtual i Les Heures. Butlletí Especial. Consulta on-line el 3/12/2005.
- CASAMAYOR, Gregorio (2005). "La formación "on line". Aula de Innovación Educativa. Núm. 146.
- MARCELO, Carlos. "Proyecto Prometeo. Estudio sobre Competencias Profesionales para E-learning." Grupo de Investigación Idea!.
- SCHNECKENBERG, Dirk (2004). "El e-learning transforma la educación superior". Revista Educar nº 33.
- BORGES, Federico (2005). "La frustració de l'estudiant en línia. Causes i accions preventives." Revista DIGITHUM, les humanitats en l'era digital. UOC. Nº 7. Data de consulta: 10/02/2006. ISSN 1575-2275.

- ALMERICH, Gonzalo i altres (2006). “División digital en las competencias de TIC en educación primaria y secundaria: una relación compleja con otras dimensiones”. Eearningeuropa, data de consulta 19/05/2006.
- GONZÁLEZ, Julia, Wagenaar, Robert, editors (2003) Informe “Tunning Educational Structures in Europe”, Diversos participants a nivell europeu.
- MARCELO, Carlos, director (2005) “Estudio sobre Competencias Profesionales para e-Learning”. Proyecto Prometeo, Grupo de Investigación Idea!.
- PAGÈS SANTACANA, Anna (2001). “Professionalització en entorns virtuals integrats”. UOC, data de consulta 3/10/2005.
- DUART, Josep M., SANGRÀ, Albert –eds- (1999). “Aprentatge i virtualitat: disseny de materials didàctics per www” (recull d’articles). Barcelona: Eduoc.
- AREA, Manuel, GUITERT, Montse (2004). “Introducción al e-learning. La educación en la sociedad de la información”. UOC.

ENLLAÇOS WEB D'INTERÈS

<http://www.ahciet-tforma.com/glosario/default.asp?idm=10040>

Diccionari de termes relacionats amb elearning. També ofereix cursos i seminaris.

<http://www.uoc.edu/web/cat/art/uoc/0109041/duartmartin.html>

Article: Avaluació de la qualitat docent en entorns virtuals d'aprenentatge. Josep Maria Duart i María Jesús Martínez.

<http://www.il3.ub.edu/>

Institut de formació continuada de la Universitat de Barcelona.

<http://www.cned.fr/es/index.htm>

<http://www.uoc.edu/in3/pic/cat/>

Projecte Internet Catalunya (PIC)

L'observatori
sobre la implantació i l'ús de les TIC
a l'ensenyament no universitari

<http://astrolabi.edulab.net/home.html>

El projecte Astrolabi neix a partir de la voluntat de la Fundació Jaume Bofill i la Universitat Oberta de Catalunya de crear un observatori neutral que pugui valorar l'evolució i l'aprofitament que els centres d'ensenyament a Catalunya estan fent de les TIC.

<http://dewey.uab.es/pmarques/dim/revista0.htm>

Didàctica, innovació i multimèdia (DIM). Revista de la universitat Autònoma de Barcelona. Publicació trimestral.

<http://phobos.xtec.net/crp-baixllobregat6/moodle/>

Aquest EVEA (Entorn Virtual d'Ensenyament i aprenentatge) del reporteducació, editat i produït pels Serveis Educatius Baix Llobregat-6 del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, està dissenyat sota una plataforma Moodle.

Moodle és un paquet de programari per a creació de cursos basats en internet i llocs web. És un projecte de desenvolupament en marxa, dissenyat per donar suport a un marc educatiu constructivista social.

DURSI

<http://www10.gencat.net/dursi/>

Lloc que pretén fomentar:

un sistema universitari que sigui competitiu i de qualitat, que formi els recursos humans d'elevada qualificació que el país necessita.

Una recerca i innovació que contribueixin al desenvolupament de nous coneixements, que promogui el progrés científic, econòmic, cultural i social de Catalunya.

<http://www.uoc.edu/rusc/>

Publicació de la càtedra Unesco de e-learning de la UOC.

<http://www.xtec.es/~rgrau/>

Pàgina personal sobre el treball cooperatiu.

<http://www.elearningeuropa.info/>

Portal d'intercanvi a nivell europeu sobre e-learning.

Formació en Tecnologies de la Informació

<http://www.xtec.es/fie/>

Pàgina de suport per a formadors/es.

<http://www.xtec.net/formacio/index.htm>

Pàgina de xtec sobre formació del professorat.

FORMACIÓ DURANT EL PERÍODE DE LLICÈNCIA

- Curs de recerca educativa. UB, octubre 2005.
- Jornada moodle, maig 2006. Departament d'educació.
- Curs "La formació en els entorns virtuals d'aprenentatge", UOC, juliol de 2006.